

Valon kirjasto. 1900-1901.
3

Bernhard Severin Ingemann.

Eerik Menvedin lapsuus.

Historiallinen romaani.

Viidennestätoista tanskalaisesta painoksesta suomentanut

Severi Nyman.

s 1-96

Wesanderin Kirjakauppa

Arnold Öhrnberg.

Tampere.

Historiallinen tomosi
„Walon“ kirjoja v. 1900—1.

Wesandenn Kirjakoppa
Tampereella,
Tampereen Uusi Kirjapaino-Yhtiö, 1900.

Ensimmäinen osa.

Ensimmäinen luku.

Niisanotulla Gremermose-sillalla, Hindsgavlin alapuolella Middelfartin rannalla, oli eräänä toukokuun iltana 1285 koolla joukko merimiehiä ja merisianpyytäjiä. He katselivat jännittyneinä suurta purjevenettä, joka tuli Snoghøjsta päin ja tuulta ja vastavirtaa ponnistellen pyrki siltaa kohti, jossa maallenusu ei ollut niin vaarallista kuin kaupungin huonossa satamassa. Tähän leutoon vuodenaikaan nähden harvinainen myrsky mylleröi levotonta Vähää Belttiä. Kokeneimmatkin lauttamiehet puistivat päätään ja arvelivat, että purren olisi parasta pyrkiä satamaan Fenön rantaan tai Jyllannin äyräiden suojiin.

»Loruja, miehet!» — lausui syvä, karkea ääni; — tässä ne laskevat ja tässä niiden on laskettava maihin — hyvin käy! — niilläpä vasta lienee kelpo perämies. Mutta miksi seisotte tässä ja töllistelette? Pistäkää soihtu tuleen sillan korvalle, jotta saavat merkin! Ja työntäkää ajovene vesille, että voimme ne pyydystää kuiville, jos kumoon purjehtivat!»

Mies, joka antoi tämän käskyn, oli lauttamiesten ja merisianpyytäjien päällikkö, vanha Henner Friisiläinen tai Henner Vaunuseppä, joksi häntä myöskin kutsuttiin. Hän oli tähän saakka istunut hiljaa suurella kivellä ja terävin silmin tarkastellut laivan liikunnoita; nyt hän nousi kuin kuningas alammaistensa keskellä, ja kunnioitus, jolla häntä kuunneltiin ja nopeus, jolla häntä toteltiin, näytti kyllin, kuinka suurta arvoa hän nautti reippaiden, uskaliasten merimiesten parissa. Hän oli tavattoman pitkä ja roteva ruumiiltaan, ja huolimatta seitsemäskymmenestä ikävuodestaan näytti hänellä kuitenkin olevan kylliksi voimia elääkseen vielä yhden miesijän. Hän kerskasi olevansa kuuluisan friislantilaisen Sven Väkevän veljenpoika, hänen, joka Valdemar Seijerin aikana oli hankkinut itselleen suuren nimen maanmiesten joukossa. Kolmekymmentä kolme vuotta oli Henner asunut Middelfartissa eli Melfarissa, niinkuin kaupunkia yleiseen nimettiin; hän oli saanut siellä merisianpyynnin hyvään vauhtiin ja taitavuudellaan hankkinut itselleen ensimmäisen sijan näiden rohkeiden kalastajien keskuudessa, joiden toimena samalla oli matkustajien ylikuljetus. Hän oli taitava veneiden rakentaja ja oli nuoruudessaan ollut vaunuseppänä, jonka vuoksi hänelle oli annettu liikanimikin, vaikkei hän nyt enää tätä tointa harjoittanut. Uskottiin yleiseen, että hän kansalaissodissa oli tehokkaasti ottanut osaa sotatapauksiin Eerik Aurarahan ja Aabel kuninkaan aikoina, ja tämä seikka lisäsi suuresti hänen arvoaan merimiesten joukossa, vaikka hän itse puhui siitä ainoastaan jonkinlaisella salaperäisyydellä. Hän näytti jättäneen

rantafriisien liejumaat syystä, josta hän oli ylpeä, vaan josta hän kuitenkin ei katsonut sopivaksi kertoa; mutta kaikki arvelivat, että se oli jokin rohkea ja uskalias teko. Hänen tilavassa talossaan Middelfartin laivasillan luona oli merisianpyydystäjillä varastopaikkansa suurina pyyntiaikoina Martinpäivän ja Kynttelin välillä. Siellä kokoon-tui uuden Eerik kuninkaan seurue, ja sinne oli Henner Friisiläinen myöskin varustanut majapaikan matkustajia varten, johon hänellä oli yksinomaisen kuninkaallinen etuoikeus. Kun merisianpyytäjät siellä pitivät kokouksiaan, katselivat he usein kunnioituksella soturivanhuksen aseita, jotka riippuivat vierastuvan seinällä: eräänlaisia pitkiä heittokeihäitä, joita friisit kutsuivat gavelokeiksi, leveätä tanskalaista taistelukirvestä ja teräsjousta ruostuneine nuolineen sekä kevyttä pellavahaarniskaa. Arkipuvussaan ei vanha Henner erottaunut muista lauttamiehistä ja merisianpyytäjistä. Hänellä oli niinkuin heilläkin lyhyt merimiestakki sinistä sarkaa tai, kesällä, mustaa purjekangasta; suuret kalastajasaappaat ulottuivat korkealle yli polven, ja harvaa harmaata tukkaa peitti kesät talvet suuri hylkeennahkainen lakki. Hänen pitkät, kurtuiset kasvonsa ilmaisivat ankaraa karkeutta ja voimaa, ja hänen terävässä katseessaan näkyi varmuus ja ylemmyyden tunne, joka vaikutti mahtavasti kaikkiin hänen alaisiinsa; heidän kunnioitukseensa ja alttiuteensa häntä kohtaan näytti kuitenkin aina olevan sekaantuneena tässä kansassa muuten harvinainen tappelun pelko. Tähän oli kenties luonnollisena syynä hänen erinomainen väkevyytensä; sillä vielä vanhalla ijällään oli hän antanut siitä

hämmästyttäviä näytteitä, ja hän saattoi vieläkin ilman ponnistusta pakottaa vahvimmankin merisianpyytäjän polvilleen, ainoastaan käsillään painamalla häntä hartioihin.

Yksi sana tältä mieheltä oli kylliksi panemaan joutilaat katselijat liikkeelle. Pian loimusi soihtu korkealle sillan päässä, ja kolmekymmentä ripeätä kalastajaa työnti vesille suurta venettä, rientääksensä hätääntyneille avuksi, köysiä ja seipäitä mukanaan. Heti kun Henner Friisiläinen huomasi käskynsä tarkalleen täytetyksi, istuutui hän jälleen vaiti ja välinpitämättömän näköisenä kivelleen. »Siinä on kait taasen lasti suuria herroja daanehoviin ylihuomiseksi», mutisi hän. »Jos Valdemar herttua on heidän joukossaan, niin olisi kentiesi parasta maalle ja valtakunnalle, jos antaisimme heidän painua pohjaan taakeleineen touveineen».

»Miksi niin, Henner naapuri?» kysyi eräs porvari, joka seisoi hänen sivullaan ja joka, nahkaisesta esiliinasta, nahkalakista ja nokisesta naamasta päättäen oli seppä. »Nuori herttua on viisas ja antelias herra; hän osti minulta viime vuonna tikarin ja maksoi siitä kaksi kertaa niin paljon kuin olin pyytänyt. Ansaitsettehan joka kerta, kuin hän kulkee tästä yli, enemmän hopeaäyriä, kuin minä äyrytisiä kokonaisuudessa, ja hän puhuu niin höylysti kansalle, että on oikein hauska kuulla».

»Kultaa ja hopeata ja liukkaita sanoja hän ei säästele, se täytyy kyllä tunnustaa» — murisi vanhus — »ja jos hän niillä voisi lumota kaikkien tanskalaisten silmät, niin olisi hän kenties vuoden ja vuorokauden kuluttua Tanskan kuningas».

«Älkää hitossa! Luuletteko hänellä olevan niin korkeat ajatukset?» — kysäsi aseseppä säikähtyen ja kynsi korvansa taustaa. — »Tepä sanotte jotakin, kuka tietää, mitä voipi tapahtua? Olihan vanha kuningas Valdemar Seijer hänen isoisänsä isä; nuori herra on vasta kahdenkymmenen vuotias, hän voisi kyllä vielä tulla kuninkaansa vaaliin, kunhan vanhaksi eläisi. Mutta siihen on hyvää aikaa» — lisäsi hän hitaasti ja miettien — »kuninkaamme on vielä nuori mies: minun laskuni mukaan ei hän voi olla yli kolmenkymmenen kuuden, ja hänen nuori poikansa, joka tietysti seuraa häntä — niin, annahan olla — hän lienee tuskin yhdentoista ikäinen. Ei, ei, sitä ei ole ajattelemistakaan».

»Luuletteko Aabel kuninkaan pojanpojan siitä huolivan?» — vastasi vanha Henner katkerana. »Uskaliaisuutta ei puutu tuolta nuorelta suurkerskaajalta. Hänellähän oli vielä maitohampaat suussa, kun hän hyppäsi takajaloilleen kuningasta vastaan eikä huolinut suitsista eikä holhoojista. Nyt kerrotaan varmana, että hän olisi vaatinut koko valtakuntaa, ja jollei hän daanehovissa saa pyyteitään perille, niin kyllä hänessä on miestä hankkimaan ruotsalaiset niskaamme; me voimme jo kiittää häntä näistä norjalaisista rauhattomuuksista. Ei, se on mies, jota meidän on varottava, Troels naapuri! Hänen isoisänsä olemme tunteneet, ja veljenmurhaajan sukuun ei kukaan Tanskan mies saa luottaa!»

Vanhus vaikenä ja vaipui syviin ajatuksiin.

»Sanokaapa muuta, Henner naapuri!» — puuttui aseseppä jälleen puheeseen. — »Me olemme eläneet tar-

peeksi onnettomuuksia, ja saammehan ristiä itseämme, ajattellessamme, mitä kaikkea tässä maassa on tapahtunut sen jälkeen, kuin vanha Valdemar Seijer kuningas silmänsä sulki. Hm, hm, hänen pojistansa *) tuli toki kaikista kolmesta kuninkaita, niinkuin hänelle oli sanottu ja ennustettu. Mutta Jumala varjelkoon meitä semmoisista kuninkaista! Ja heillä oli pikainen loppunsa. Niin, sehän on hirmuista ajatella: minä en ole vielä täyttänyt kuuttakymmentäni, ja kuningas, joka meillä nyt on, on jo viides minun muistaakseni. Ja niistä on kolme toinen toisensa jälkeen tullut surkeasti murhatuksi.

»Murhatuksi?» — toisti Henner Friisiläinen. — »Ei, naapuri, kaksi toki vain Valdemarin pojista murhattiin, jos on totta, mitä sanotaan kuninkaamme isästä ja siitä kirotusta papista Ryn luostarissa — Jumala antakoon minulle ja kaikille kunnan kristityille meidän syntimme anteeksi! Mutta pappien pitäisi kuitenkin olla hurskaita Jumalan miehiä, ja kun he voivat myrkyttää kuninkaita ja ruhtinoita Herramme omalla pyhällä ruumiilla, niin eipä katalintakaan murhaa, minkä maallikko tekee miekalla ja tikarilla, ole oikeastaan miksikään laskettava. Ei, kaksi vain toki surmattiin, naapuri!» — jatkoi hän hetken tuumailtuaan ja nousi. — »Ei kukaan ole sanova, että Aabel kuningas murhattiin: hän kaatui tehtävässään ja häpeä kyllä hänelle itselleen, mutta kuitenkin julkisessa taistelussa uskollisia ja urheita alammaisia vastaan, jotka vain eivät antauneet hänen nyljettäviksensä, ilkiön, joka oli

*) Eerik, Aabel ja Kristofer I.

murhannut oman veljensä ja erottanut meidät oikeasta herrastamme ja kuninkaastamme».

Vanhuksen ääni oli kiihtynyt ja hän puhui melkein pelottavalla kiivaudella; hän näytti itse sen huomaavan naapurinsa kasvojen ilmeistä ja lausui nyt hiljempään: »Älkäämme puhuko liian kuuluvasti näistä asioista, naapuri! Ajat ovat levottomat, ja täällä on kavaltajia joka nurkassa. Saisivat vain Valdemar herttua ja suuret herrat vallan niin kuulisimme pian uusia historioita, ja viimeinen villitys tulisi kenties entistä pahemmaksi». Henner vaikeni ja istui jälleen kivellensä syviin mietteisiin.

»Mutta sanonpa kumminkin, Henner naapuri», — alotti aseseppä uudelleen — »ei ole mitään niin pahaa, ettei siitä olisi jotakin hyvää. Jollei noilla mahtavilla olisi rohkeutta pitämään kuningas Eerik Kristoferinpoikaa aisoissa, niin hullustipa täällä olisi laita sekä pienten että suurten. Olisi synti sanoa, etteikö kuninkaamme ole, ankara, kun on kysymyksessä rikoslakien säätäminen porvareita ja talonpoikia varten; mutta itse hän välitti viisi laista ja asetuksista, ennen kuin hän viime vuonna pakotettiin valtakunnan oikeuden ja jaon sopimukseen. Vähätpä kyllä on sekään auttanut, ja jollei marski Antinpoika olisi peruuttanut uskollisuutta ja kuulijaisuutta häntä kohtaan ja pannut tuota pelkoa ja vapistusta hänen vereensä viimeisillä Viborgin käräjillä, niin ei nyt kukaan meistä voisi pitää häneltä rauhassa vaimoaan tai tyttäriään».

»Se on totta, naapuri!» — lausui vanha Henner, joka, ikäänkuin unesta havahtuen, tuntui kuulleen vain

viimeiset sanat. — »Se oli ruma juttu, tuo Stig Antinpojan rouvan, ja sen sanon, että olisin minä marskin sijassa, niin olisin tuskin niin kauvan viipyillyt pelkissä uhkautsissa. Ja kuitenkin — Herramme varjelkoon kuningasta ja hänen poikaansa, sanon vieläkin maan ja valtakunnan tähden. Isä ei kelpaa mihinkään; kelmi, joka muuta sanoo. Mutta Jumala varjelkoon lahoa runkoa terveeseen juurivesan takia! Pienellä Eerikillä on Valdemar Seijerin kotkansilmät, ja jos Herra tahtoo pitää kätensä hänen ylitseen, niin voipi kenties vielä koittaa aika, jolloin kunniallisen miehen kannattaa elää Tanskanmaassa. On onni hänelle ja valtakunnalle, että hänellä on reipas drotsi Hessel asemestarinaan; ilman Peeder Hesseliä, vanhaa Jon Lillää ja Daavid Torsteninpoikaa olisi meillä kaikilla täällä surkeat asiat.»

»Jos nuori, kaunis drotsi on niin hyvissä väleissä kuningattaren kanssa, kuin sanotaan» — huomautti seppä hymyillen — »niin eipä ole ihme, että hän pitää nuoresta prinsistä. Sanotaan, että hän on viisas ja kunnan herra. Vähäsen ihmisellistä heikkoutta saapi kait suvaita hänessä niinkuin muissakin, ja kun kuningas Kiilusilmällä on silmää ainoastaan kaikkia muita naisia kohtaan, niin ei myöskään voi paljon moittia kuningataria, että hän mielellään ratsastelee metsästävässä nuoren drotsi herran kanssa.»

»Niinkö siis tekin uskotte tuota kirottua lorua?» — puhkesi vanhus kiivaasti ja harmistuneena sanomaan. — »Minä olen nähnyt Agnes kuningattaren ainoastaan yhden kerran ja drotsi Peeder Hesselin kaksi kertaa; se oli

murhatun Eerik kuninkaamme seurueessa. Mutta, jos on totta, niinkuin luulen, että kullakin ihmisellä on arvonsa tunnus avoimessa silmässään, ja jos minä nyt jo liki seitsemänkymmentä vuotta olen tätä tunnusmerkkiä luke- nut sekä ylhäisillä että alhaisilla ainakaan suuresti erehty- mättä, niin on kuningattaremme siinä suhteessa yhtä puhdas kuin aurinko Jumalan silmäin edessä, ja niin on drotsi Peeder Hessel mies työnsä ja sanansa takana, joka ennen antaisi henkensä, kuin unhottaisi, mitä hän vannoi kokouksessamme tai milloinkaan pettäisi maata tai kunin- kaan huonetta. Mutta niin käypi: missä pää ei kelpaa, siellä on huonosti koko ruumiin laita, eikä kuningas Ee- rik Kristoferinpoika vilkuta turhaan pieniä pukinsilmiiän»

»Te osaatte Inkea enemmän yhdestä silmästä, kuin moni pappi paksusta kirjasta, luulisin, ja syystä pidetään teitä miehenä, joka ymmärtää hieman enemmän kuin isämeitänsä. Teillä on kyllä myöskin hyvät syynne» — jatkoi seppä hymyillen — »miksi suljette kauniin pikku- Oosenne huoneeseen joka kerta kun kuningas Eerik Kiilu- silmä kulkee Beltin yli. Minä näin kyllä, että hän oli varastohuoneessa eilen, kun kuningas nousi ratsulleen talonne edustalla».

»Vai niin, oletteko sen hoksanneet, hyvä Troels!» — vastasi vanha soturi vähän harmistuen. — »Hullutusta se on; mutta minä sanon teille asian laidan. Kuningas on nähnyt hänet kerran, ja kiinnittänyt häneen huomiotansa hieman lähemmältä, kuin minä pidän tarpeellisena. Hän on tyttäreni tytär ja minun silmäteräni, tietäkää. On it- sestään selvää, että minä suljen lintuhäkin, kun kissa on

tuvassa, vaikkapa ei minua pelottaisikaan tarttua suurim-
mankaan koiraskissan niskaan ja viskata hänet ulos ik-
kunasta, jos hän kävisi nenäkkääksi. Lisäksi on vielä
pieni Ooseni sunnuntailapsi, niinkuin kenties olette huo-
manneet. Sen voi heti nähdä hänestä. Hän on välistä
pikkuisen kalpea nenältään, ja niin villi ja iloinen kuin
hän voipi ollakin, on hänellä kuitenkin silloin tällöin jon-
kinlainen unitauti; se kait katoo, jahka hän tulee van-
hemmaksi. Äidillä se oli ennen, ja kuuluu luullakseni
sukuun. En ole itsekään siitä aivan vapaa. Minä nyt en
pane suurta merkitystä noihin uninäkyihin; mutta hän ei
ole kuitenkaan siinä tilassa milloinkaan sanonut sellaista,
joka ei jollakin tavalla olisi käynyt toteen; vaikka hänellä
silloin ei ole mitään eroa yön ja päivän välillä tai viime-
ja tämän vuoden suhteen tai muuten kaikessa, jota erote-
taan, kun ymmärtäväisesti puhutaan.

»Herra Jumala! Eikö teidän pikku Oosenne laita ole-
oikein?» — sanoi seppä osaaottaen ja teki sormellansa
liikkeen otsaa kohti.

»Hän on minusta pikemmin aikuisekseen liian viisas»
— vastasi vanhus — »eikä semmoinen kelpaa tähän maa-
ilmaan. Mutta kun hän kerran tulee naimisiin ja saa
muuta ajateltavaa, niin menee se kyllä ohi. Hänellä on
muuten hyvä ja terve luonne. Mutta minun piti sanoa
jotakin teille näistä unelmista. Toissa yönä kävi hän
unissaan ja tuli minun luokseni. Hän oli pelästynyt ja
sanoi, että kuningas tuli metsästästä, kuolleen pääkallo-
hatun alla, ja tahtoi tulla hänen luoksensa. Minä sain
hänet hereille, eikä hän sitten tiennyt mitään unestaan»;

hän hymyili sille ja hyppäsi huoletonna sänkyynsä jälleen. Minä varoin tarkasti säikäyttämästä häntä kertomalla, mitä hän oli sanonut; mutta en tahtonut kuitenkaan, että kuningas olisi nähnyt häntä eilen, jos hänellä olisi ollut mieli astua kynnykseni yli muuttamaan vaatteita. Katsokaa, senvuoksi suljin hänet sisään, ikäänkuin epähuomiosta».

»Se ei teitä kuitenkaan paljon auttanut, hyvä, varovainen naapurini!» — lausui seppä ja hymyili. — »Viisaat kanat voivat munia vaikka nokkosissa. Kuningas näki hänet kumminkin: kun hän ratsasti pois, kurkisti teidän kaunis tyttärentyttärenne utelijaana varastohuoneen rautaristikon takaa, juuri kun hevonen teki sivuhyppäyksen. Minä näin kuninkaan silmien kiilunnasta, että hän oli nähnyt hänet, ja hän katsoi kaksi kertaa taaksensa luukua kohti, sittenkun tyttö oli vetänyt pienet, ihanat kasvonsa syrjään».

»Tyhmää, kiroton tyhmää!» — murahti vanhus. — »Se ei ole uudelleen tapahtuva, sen lupaan. Älkää virkatko siitä kenellekään, naapuri! Eihän se itsessään ole mikään asia, mutta voisi kuitenkin heti antaa aiheita juoruihin. Itse lapsen suhteen minä olen rauhallinen. Antaa nyt sen linnun lentää!»

»Mutta mitä tekee kuninkaan kamaripoika vielä kaupungissa?» — kysyi seppä.

»Kamaripoika Raane?» — toisti vanhus säikähtyen — »eikö hän seurannut eilen kuningasta?»

»Seurasi kyllä; mutta tänä aamuna aikaisin minä näin hänet ja kaksi pitkää kuninkaallista aseenkantajaa.

käyvän teidän talonne ohi. He seisoivat hiljaa päätyikkunan alla ja kuiskuttelivat keskenään, ja kun me tulimme tänne, näin minä heidän hevosensa teidän takaportin luona.»

»Vai niin!» — mumisi vanhus; hän nousi nopeasti, ja hänen silmissänsä välähti niinkuin salama. »Olisitte voineet sanoa sen minulle ennen, naapuri!»

»Minä luulin, että niillä oli asiaa teille, rakas Henner! Ja teillä ei ole tapana pitää utelemisesta.»

Vanhus heitti vielä terävän katseen levottoman Beltin ulapalle. »Pursi on pelastettu!» — sanoi hän hillityllä äänellä, jossa ilmeni vaivoin tukahutettu kuuhu. »Se on niillä hinnausköydessä. Tule, naapuri! Tässä ei ole aikaa seista kauvempaa, kun minulla on sellaisia vieraita kotona.»

Pitkillä, ripeillä askelilla kulki roteva ukko tietä pitkin sitä Middelfartin laitaa kohti, joka rajoittui laivasiltaan, ja jossa hänen talonsa oli. Sinne oli puolen neljänneksen matka Gremermose-sillalta. Ainoastaan töin tuskin saattoi vahva ja kymmenvuotta nuorempi asesepä seurata häntä. Ei kumpikaan heistä puhunut sanaakaan, ennenkuin olivat saapuneet polulle, joka johti rakentamattoman aituksen poikki Hennerin taloon. Tässä hän pysähtyi ja tähysti tarkastaen suoraan eteensä talon pientä päätyikkunaa kohti, jota hän puolipimeässä tuskin saattoi erottaa. Myrsky vieritteli alinomaa suuria pilviä kuun yli, joka tässä silmänräpäyksessä valaisi asumuksen päätyseinän. »Hm! — ei mitään valoa!» — mutisi hän — »se ei tiedä hyvää.» Hän astui kahta kiivaammin, mutta

seisahtui äkkiä jälleen. »Ettekö kuule kavioiden kapsetta kivitiellä Hegnääsins metsään päin, naapuri? -- aivan oikein! — keitä ne lienevät? Sillä väellä on kiire. Saisiko kuninkaan vouti Hegnääsgravlissa vieraita Melfarista näin myöhäiseen? — Menkää minun kotini, naapuri! Katsokaa, onko Ooseni kotona ja onko hän pitänyt huolta kalastajaveikoista! Jos hän ei ole kotona ja jos minä viivyn poissa, niin sanokaa heille, mitä tietä läksin! Minä olen vain hiukan utelijas.« Näin sanoen hän juoksi päinvastaiseen suuntaan takaisin tielle ja siitä kahden ojan ja aidan yli eräälle syrjätielle, joka Middelfartista vei Hegnääsins metsään ja jota niiden ratsastajain, jotka hän oli kuullut kaupungin läheisyydessä, välttämättä oli tultava, jos mielivät linnaan. Hän oli, itsekään siitä oikein tietämättä, vetänyt esille suuren merisianpuukkonsa, jota hän aina kantoi oikeassa saapasvarressa. Tämä kädesään hän seisoi silmänräpäyksen hiljaa ojassa kapean tien vieressä, jonka hän saattoi puoliksi sulkea pitkillä käsivarsillaan. Hän kuuli hevosten yhä lähenevän ja saattoi nyt juoksusta selvästi erottaa kolmen hevosen kavioiden kapseen. Paksu pilvi oli jälleen kuun edessä ja oli pilkkopimeä. Henner oli kiireessä kadottanut hylkeenahkalakkinsa, ja myrsky vinhui hänen harmaassa, karkeassa tukassaan. Hän kuuli ratsastajain jonkun matkan päässä pysähtyvän. Tuuli oli sieltä päin, ja hän kuuli heidän puhuvan

»Antaa nyt hevosten hengähtää, karauttaaksemme sitten hauskasti linnaan!» — lausui kimakka miehenääni. — »Nyt olemme varmat, ja täällä on hyvä tie. Nyt

voimme reipasta nelistä ennättää linnaan, ennenkuin se vanha saatana ehtii sillalta kotiin!»

»Kuolema ja helvetti!» -- murahti vanhus — »se oli pitkän Raane kamaripojan kukonpoikasen-ääni.»

»Te tiedätte tunnussanan ja merkin?» — kimitti sama ääni — kuninkaan nimessä ja kolme lyöntiä portille piilukeihäillä! Jos kuka tahtoo meitä estää, hakatkaa hänet maahan! Minä vastaan seurauksista.»

Vanhus oli nyt kuulevinaan valittavan, puoleksi tukahtetun naisäänen, joka haipui myrskyn huminaan, ja hänen terävä silmänsä keksi väikähtävässä kuunvalossa valkean naisenpuvun, joka liehui satulan yli keskimmäisen ratsastajan edessä. He ajoivat nyt eteenpäin täyttä laukkaa. Yhdellä hyppäyksellä seisoivat vanhus tiellä. »Seis!» — huusi hän pelottavalla äänellä ja hyökkäsi ratsastajia vastaan. Pitkä merisianpuukko välkkyi hänen oikeassa kädessään, samalla kun hän vasemmalla tarttui keskimmäistä hevosta suitsiin. Hevonen karkasi korskuen pysyyn. Miekan isku tapasi vanhaa soturia vasempaan käsivarteen; mutta jättiläisvoimalla piti hän kiinni suitsista ja hamusi pimeässä puukolla, uskaltamatta kuitenkaan iskeä, pelosta että haavoittaisi sitä naisolentoa, jonka hän näki tunnottomana riippuvan ratsastajan vasemmalla käsivarrella.

»Eteenpäin! Tuhannen pirua! Lyökää!» — kaikui jälleen hieno miesääni ratsastajan takana. Vanhus tunsikin vielä iskun hartioissaan, ja samassa tuokiössä sai hän hevosen etujaloista ankaran kolauksen rintaansa. Suitset kirposivat hänen kädestään; hän syöksyi maahan, ja

hevonen juoksi hänen ylitsensä. Mutta epätoivon voimalla kohottautui hän puoliksi ylös ja linkosi väkipuukonsa hurjalla vauhdilla lähimmän ratsastajan jälkeen. Samalla musteni hänen silmissään. Hän kuuli miesäänen läpitunkevan parkauksen, ja luuli kaukaa ja epäselvästi kuulevansa rakkaan Oosensa äänen, joka huusi: »Auta, isoisä, auta!» ja haipui sitten myrskyyn ja hevoskavioiden kapseeseen. Nääntyneenä ja tiedotonna suistui vanhus veriinsä maahan. Kaksikymmentä askelta hänestä kuului kuolevan korahduksia pimeällä tiellä, ja hurjistunut hevonen tyhjiine satuloineen laukkasi pitkin kenttää.

Toinen luku.

Puolisen tuntia oli vanha Henner Friisiläinen maannut tiedotonna tiellä. Kun hän jälleen tuli tuntoihinsa, kuuli hän useita ääniä ympärillään. Hän avasi silmänsä ja näki itsensä reippaiden ystäväinsä, nuorten merisianpyytäjän ympäröimänä. He seisoivat lyhdyillä ja seipäillä varustettuina hänen sivullaan, seurassaan aseseppä sekä muutamia kaupungin porvareita, ja meluten ja huutaen auttoivat häntä toipumaan. Korkean, teräsharmaan ratsun selässä oli keskellä tietä nuori ritari, nädännahka-reunus viitta hartioillaan ja hatussa valkea höyhentöyhtö. Ritarin rinnalla seisoi pieni, tummakulmainen aseenkantaja, pitäen toisella kädellä suitsista pohjalaista hevostaan, toisessa kädessä loimuava soihtu. Myrsky oli tyyntynyt; soihtu paloi kirkkaasti hiljaisessa ilmassa ja valaisi levontonta, meluavaa joukkoa.

»No kuulkaahan toki joku! — Mitä on tapahtunut?» — sanoi ritari — »onko seudulla ryöväreitä? Onko Niilo Hurjapää tullut tänne?»

»Onhan täällä ryöväreitä, jalo ritari!» — vastasi vanha Henner ja kohottausi vaivoin ylös nuorten kalastajien avulla, jotka jo kiireessä olivat sitoneet hänen käsi-vartensa ja hartiansa ja jotka nyt, kunnioituksesta van-

husta ja ylhäistä vierasta kohtaan pidättivät säälinhuutojaan. »Kirottu roistojoukko!» — jatkoi Henner — »he ovat väkivallalla ryöstäneet lapsenlapseni, minun pienen Ooseni, ainoan iloni ja lohdutukseni. Jollen olisi pelännyt loukata viatonta lasta, makaisivat nyt kaikki kolme konnaa nokka taivasta kohti tuossa, missä minä makasin. Jos tahdotte tietää, mihin rosvojenpesään ne kuuluvat, jalo ritari, niin tarvitsee teidän ratsastaa vain parikymmentä askelta eteenpäin tietä, siellä varmaan tapaatte yhden heistä, minun merisianpuukkoni selkärangassaan. Tahdon maan ja kruunun kunnian tähden uskoa, että se oli Niilo Hurjapää eikä joku ylhäisempi roisto». Hän saattoi harmista tuskin hengähtää.

»Poisviety?» — kysyi ritari — »ja väkivallalla? — siis kuitenkin ryöväreitä». —

»Parittelijoita, sielunvarkaita, kirotuita saatanoita» — huusi vanhus. — »Mutta jos olette rehellinen tanskalainen niin auttakaa minua pelastamaan viatonta lapsi raukkaa. Hän on viety niemelle tuonne, siihen helvetin huuhkaimenpesään häväistäväksi».

»Hegnääsgavliin?» kysäisi ritari ja kalpeni; tulisoitu valaisi juuri hänen kauniita, nuoria kasvojaan.

»Mitä näen, drotsi Peeder Hessel!» — puhkesi vanhus äkkiä iloisena sanomaan ja kävi häntä vastaan. — »Tekö se olette! — No niin olkoon ylistetty pyhä Kristian ja pyhä Eerik! Jos he ovat lähettäneet teidät avukseni hädässäni Ja onnettomuudessani, niin tempaamme me pian karitsan susien kynsistä, vaikka itse kuningas Kiilusilmä olisi heidän keskellään!»

Ajattele mitä puhut, vanhus!» — sanoi ritari ankarasti ja vakaasti — »älä sekoita herraani ja kuningastani halpaan tekoon! Jos tässä on tapahtunut ilkiyö, olen kuninkaan nimessä tutkiva sen ja hankkiva sinulle oikeutta. Jos voit haavaltasi, niin astu aseenkantajani ratsulle ja seuraa minua heti linnaan! Tahdon näyttää sinulle ja näille kunnan maanmiehille, ettei kuningas suojele konnia eikä ilkiöitä. Missä on mies, jonka surmasit? Tekonsa on hänet tuominnut, kuka hän lieneekin».

»Täällä, täällä!» — huusivat nuoret kalastajat, jotka jo olivat löytäneet ruumiin ja laahasivat sitä mukanaan — »täällä on mies; hän on jäykkä ja kankea, kuin pistetty merisika. Se on kuninkaallinen aseenkantaja».

Ritari katseli ruumista tarkasti ja näytti vaivoin salaavan harmiaan ja hämmästyttään. Se oli pitkä, kankealla harjastukalla ja parralla varustettu leveäharteinen mies; hänellä oli tulipunainen asemiesviitta; vaakunahattu, joka oli pudonnut päästä ja jonka yksi kalastajista toi esiin, oli ilman töyhtöä, mutta oli merkitty kahdella kuninkaallisen vaakunan leijonalla.

»Hän on roisto ja ryöväri, joka on varastanut kuninkaallisen aseenkantajan viitan ja vaakunahatun» — sanoi ritari synkkänä. — »Ottakaa pois häneltä viitta, maanmiehet! Älköön hän enää kauvemmin saako häväistä kuninkaan värejä! Laahatkaa hänet nylkyrin kuoppaan! Kätkeköön sinne häpeänsä tuomiopäivään saakka! — Ja nyt Hegnääsgavliin!»

Vanha Henner ei enää tuntenut tuskia haavoissaan. Hän oli jo kappaleen matkaa tiellä pienen pohjalaisen

selässä, joka tuskin jaksoi häntä kantaa, mutta kuitenkin jotenkin reippaasti vilisti eteenpäin taakkansa alla, samalla kun raskaan ratsastajan jalat melkein koskivat maata.

»Oikein, pikku pohjalaiseni!» — sanoi ritarin reipas aseenkantaja, joka muutamalla hyppäyksellä oli saavuttanut sekä Hennerin että herransa — »kun voit juosta semmoinen mies selässäsi, ansaitset kaksinkertaiset ateriat».

Ritarin käskystä raastoi osa kalastajia surmatun rosvon tien ääressä olevalle kummulle, jossa oli hirsipuu sillä välin kun toiset jonkun matkan perästä seurasivat ritaria ja haavoitettua päämiestään.

»Kuinka pitkältä meillä vielä lienee linnään?» — kysyi ritari. — »Jaksatko kestää ratsastusta, urhea vanhus?»

»Lapseni tähden ratsastan vielä maailman loppuun!» — vastasi Henner. — »Jollei se konna, joka antoi minulle nuo kaksi iskua, olisi ollut kurja, mitätön ja voimaton roikale, olisin toki sanonut, että hän kelpaa johonkin: pari turhaa silmäneulan raapaisua; hän ei ole kerskuva, että se oli hän, joka kaatoi Henner Friisiläisen, se oli hänen komea jyllantilainen hevosensa, joka potkaisi minua sydänalaani. Nyt se on ohi, ja minä voin vielä juosta paremmin, kuin tämä kääpiö. Kiitos lainasta, poika!» — sanoi hän aseenkantajalle ja hyppäsi pohjalaisen selästä. — »Meillä ei ole neljänneksen matkaa linnään, ja täytyyhän minun kuitenkin melkein kävellä, kun istun varvasi selässä».

»Ette saa moittia pohjalaistani sen vuoksi, että se on pieni!» — vastasi nuori aseenkantaja nurpeissaan —

»se juoksee kilpaa metsäkauriin kanssa, jos niiksi tulee; mutta eihän hän olekaan mikään elefantti, joka voi kantaa tornia».

»No, no, älä vihastu, poikaseni! Jos osaat ratsastaa niin nopeasti, niin näytäppä, että ennätät rosvojen pesälle ennen meitä ja avaat meille portin! Kuninkaan nimessä! oli roistojen tunnuslause, ja kolme lyöntiä portille oli merkinä. Tie käy suoraan metsän läpi».

Vastaamatta sanaakaan ojensi reipas aseenkantaja soihdun Hennerille ja ratsasti takaisin kalastajien luokse, jotka seurasivat heitä. Silmänräpäyksessä palasi hän jälleen, surmatun asaenkantajan punainen viitta ja asemieshattu yllään.

»Sallikaa minun siis ratsastaa edeltä ja valmistaa teille tietä, herra drotsi!» — sanoi nuorukainen, ja kuis-kasi pari sanaa herransa korvaan.

»Olkoon niin!» — lausui ritari — »Ei ole hullumaksi; mutta varovasti, Skirmen! Me pidämme soihdun. Sinä et voi eksyä tieltä, tuolla näemme jo linnan tornin!»

Kuu oli jälleen tullut esiin pilvien lomista ja valaisi suurta, mustan punervaa tornia piikkimuurineen, joka kohosi korkealle yli metsän Middelfartin salmeen pistävällä niemekkeellä.

Aseenkantaja oli jo hevosen selässä. Hän kannusti sukkelasti pohjalaistaan, ja silmänräpäyksen kuluttua oli hän jo loitolla heidän näkyvistään.

»Reipas nuorukainen!» — sanoi vanhus — »hänellä on haukan silmät ja hirven jalat. Hänestä tulee kerran

kelpo ritari. Jos näin oikein, on hän alsingilainen tai eeröläinen syntyjään».

»Uskollinen Klaus Skirmenini on Femernistä» — vastasi ritari. — »Hänen isänsä oli rehellinen maan ja kuninkaan mies; sen vuoksi ajoikin hänet Aabel kuningas maanpakoon ja hän kuoli ulkomailla. Isoisä seurasi kuningas Eerik Valdemarinpoikaa kuolemaan ja puolusti häntä urheasti viimeiseen saakka. Hänen ruumiinsa löydettiin kuninkaan rinalta Slienissä».

»Onko nuorukainen kantanut kauvan kilpeänne, jalo ritari?»

»Vasta toista vuotta; mutta hopeakannukset ennätävät tuskin vanheta hänen kantapäissään. Hän ei ole vielä paljon yli viidentoista ja oli viime vuonna mukana vangitsemassa Niilo Hurjapäätä Hindsholmassa».

»Ah, viisitoista vuotta» — lausui vanhus tukahutella huokauksella — »viisitoista täytti Oose-parkani eilen. Antakaa mennä vain, herra ritari! Minä kyllä seuraan». Ja nyt hän juoksi hirmuisilla askelilla.

Drotsi Peeder kannusti ratsuaan, mutta pysähtyi heti jälleen. Metsä oli pimeä; mutta soihtu valaisi vanhuksen kasvoja, ja säälien näki ritari, että harmaahapsinen soturi oli kalpea. Ponnistaessa oli side irtaantunut, ja veri tulvi virtanaan vasemmasta käsivarresta ja hartioista. Nuori ritari hyppäsi hevosensa selästä. »Annahan korjaan sidettä» — lausui hän tarkastaen taitavan haavalääkärin katseella — »haavasi eivät ole niin vähäpätöisiä kuin luulet. Nouse minun ratsulleni! Minulla on nuoret jalat eikä mitään tuoreita haavoja».

»Ei, pyhän Kristianin ja kaikkien pyhien kautta, hyvä herra! Älkäämme viivytelkö tuommoisten turhanpäiväisyyksien takia!» — lausui ankara vanhus levottomana, sillä välin kun ritari nopeasti kohotti alasluisunutta sidettä. »Hyvä, hyvä, piru soikoon! — Kiitos — sanon minä. Katsokaa pikemmin, että joudutte matkaan ja pidätte mitä lupasitte! Jos kukaan kuninkaan nimessä on mahtavampi kuin hän itse ja hänen parittajaperkeleensä, niin on se drotsi Peeder. — Älkää huoliko minusta, rientäkää vain, jalo herra!»

[Drotsi Peeder ei siekaillut enää silmänräpäystäkään. Hän kavahti jälleen satulaan, iski kannukset hevosen kylkiin ja ratsasti täyttä nelistä linnaa kohti, samalla kun vanha Henner pitkillä, kiireisillä askelilla seurasi jälestä.

Lujasti varustetussa Hegnääsgavlin linnassa oli hiljaista ja pimeätä. Mutta ympäri nientä, jolle linna oli rakennettu, kuohuili vielä levoton Beltti. Parvi kalalokkeja lenteli kirkuen korkean linnan tornin ympärillä, josta maan puolelta kirkkaasti valaisi kuu, samalla kun tornin pitkä, musta varjo vastakkaisella puolella ulottui yli vallien salmeen päin. Nostosilta oli laskettuna alas, mutta suuri, muurattu portti oli suljettuna. Kuusikymmentä jalkaa korkean maavallin kummallakin puolen olivat leveät suojushaudat täynnä sameata vettä. Linnan pihalla loisti valo päärakennuksessa olevasta juhlasalista, ja korkeiden portaiden edustalla asteli pari keihäsmiestä vakavina edes takaisin. Takimmaisella, vastakkaisella puolen linnaa olevalla pihalla seisoi kuusi ratsastajaa pidellen kahta satuloitua hevosta pienen, suljetun oven edustalla, joka johti

torniin. Tällä kohdin linna oli varustettu salaisella uloskäytävällä sekä pienellä, pensaikon peittämällä sillalla, joka oli ylös nostettuna. Eräästä tornin kamarista, joka ulkoni takapihalle päin ja jossa pieni ikkuna antoi etumaiseen pihaan, loisti yksinäinen valo. Tässä syrjäisessä tornikamarissa, jossa valo paloi, oli naisolento polvillaan kivilattialla kädessä rukousnauha ja näytti rukoilevan. Pitkät, tummat hiuspalmikot riippuivat puoleksi hajallaan pähkinänruskealla kaulalla ja niskalla. Hänellä oli yllään tummansininen kudottu pumpuliröijy ja pellavainen, monipoimuihin hame samaa väriä; sen yllä hänellä oli lyhyt, vaaleansininen kyökkiesiliina. Kudottu puolivillainen valkea kaapu oli lattialla hänen vierellään ja näkyi pudonneen hartioilta. Hän oli kääntyneenä selkä oveen päin eikä näyttänyt huomaavan, että se hiljaa avautui. Pitkä, leveäharteinen mies, tiukkaan käärittynä harmaaseen matkakauhtanaan ja hattu päässä, astui hiljaa huoneeseen ja katseli varoen ja tuskallisesti ympärilleen. Sitteen kääntyi hän ovea kohti, joka oli jäänyt raolleen ja josta, hänen viittauksensa johdosta, eräät kasvat vetäytyivät takaisin. Ne olisi luullut vanhan viekkaan akan kasvoiksi, jollei punertava parran alku ja kirkas teräskyperi olisi ilmaissut niiden kuuluvan nuorelle soturille. Korkea, valepukuinen haamu seisoj keskellä tornikamarin lattiaa ja katseli polvistunutta tyttöä. Hän oli painanut päänsä helminauhaan pieniin käsiinsä, jotka hän oli ristinyt polvea vastaan; hän näytti olevan niin vaipuneena hartaaseen rukoukseen, etteivät hänen ulkonaiset aistinsa saattaneet havaita mitään ympäriltään.

Oli niinkuin tämä näky olisi tehnyt naamioitun her-
ran levottomaksi. Hän yritti pari kertaa puhua, tai an-
taa tietoa läsnäolostaan; mutta tyttö pysyi liikahtamatta
samassa asennossa. Hän teki nyt äkillisen liikkeen kä-
dellään otsalle, ikäänkuin väkisin karkoittaakseen vas-
tenmielistä ja tuskallista huomiota. Hattu putosi samalla
hänen päästään, ja nyt tulivat näkyviin kasvot, suurine,
voimakkaine peruspiirteineen; niissä ilmeni kovuutta ja
mahtavaa uhkaa, jota vastaan merkillisellä tavalla puhui
veltto ja hekumallinen hymy suun ympärillä sekä epä-
määräinen, levoton katse, joka ei silmänräpäystäkään nä-
kynyt olevan selvillä siitä, minne pysähtyisi. Ulkonevaa,
ankarien intohimojen uurtamaa otsaa peitti puoleksi ohut
pellavankeltainen tukka, joka kuitenkin molemmin puolin
ulottui hänen leveille hartioilleen. Hänellä oli, ritarin ta-
paan, lyhyet viikset sekä parta pitkässä ulkonevassa leu-
vassa, ja näkyi, että hän oli mies voimakkaimmassa ijas-
saan, ei kaukana neljästäkymmenestä. Merkillinen luon-
teenpuute hänen kasvojensa piirteissä, nuo kovuuden ja
veltouden, rajun voiman ja heikkouden, uhkan ja ar-
kamaisuuden, riehuvan intohimon ja viekkaan varovaisuus-
den ristiriitaiset ilmeet hävittivät hänessä sen melkein
kunnioitusta herättävän arvokkaisuuden, jolla luonto al-
kujaan näkyi tahtoneen leimata hänen personaansa. Mutta
se, mikä enin rumensi häntä, oli tuo pienten harmaiden
silmien epävarma katse ja silmälautojen alituinen vilkut-
tava liikkuminen, joka herätti epäluottamusta ja pelkoa.

Vielä hän ikään kuin taisteli itsensä kanssa, epäröi-
den, lähtisikö vaiko jäisi; silloin astui hän hämmästyneenä

pari askelta taaksepäin, kun polvistunut tyttö äkkiä nousi ja kääntyi. Hän ei nähnyt sitä hieman kalpeaa, mutta iloista ja vilkasta pientä porvaritytön naamaa tummine veitikansilmineen, jotka välistä utelijaina tirkistivät Henner Friisiläisen varastohuoneen ikkunasta; se ei myöskään ollut pelästynyt, piloille itkenyt tyttölapsi, joka ruikoili säästämistä ja armoa. Kaikkien matkustavaisten kesken kauneudestaan niin kiitetty Oose Hennerintytär, niinkuin häntä isoisän mukaan kutsuttiin, oli ihmeellisesti muuttunut, ja kuitenkin hän tuommoisena oli tavallaan kauniimpi, kuin milloinkaan ennen. Pienillä iloisilla kalastajatytön kasvoilla oli nyt prinsessan aatelia ja arvokkuutta; mutta hän oli kalpea kuin kuoleva. Eloisat, usein veitikkamaisesti leikkivät silmät olivat suljetut. Mutta hänen kasvoillaan oli ilme, niinkuin hän itseensä kääntyneellä silmällä näkisi läpi koko luonnon ja oleksisi vierassa, salatussa mailmassa. Hän astui esiin vitkaan ja juhlallisesti, ja kielellä, joka muuten oli outo hänen yksinkertaiselle olennolleen, äänellä, joka oli kaukonäkijän ennustajan hän lausui, sormeansa varottavasti nostaen: »Onneton kuningas! Sinä käyt kirouksen tietä. Minä ruokoilin sielusi puolesta Herraamme ja Tuomariamme — ja hän pyysi minua varottamaan sinua. Miekka riippuu hiuskarvassa pääsi päällä! — Käänny pois, käänny pois, ennenkuin se lankee!« —

»Haa, mielipuoli!« — puhkesi korkea herra sanomaan ja kalpeni. — »Raane, saatana! Missä olet? Kenen olet tuonut minulle?« Hän teki äkkiä liikkeen ovea kohti, mutta pysähtyi ja rupesi nauramaan. »Vai niin,

sukkela, viekas tyttöseni! Oletko ollut pappien koulussa? Ja silläkö tavalla mielit veijata minua?» — sanoi hän lempeästi uhaten ja lähestyi häntä. »Sinä tiesit siis, että minä olen täällä ja saatoit tekeytyä noin pyhäksi ja hurskaaksi? Nyt ei mitään hurskaita hullutuksia, lapsi! Semmoinen pukee sinua sangen hyvin, mutta me ymmärrämme nyt kuitenkin toisemme«. Hän ojensi kätensä aikoen taputtaa häntä leukaan. Mutta hän astui, sanomattoman halveksimisen ja rohkean uhkan ilme kasvoillaan, askeleen taaksepäin. »Älkää koskeko minuun, tai olette kuoleman oma!« sanoi hän kohottaen uhaten kättään. Veri nousi jälleen hänen poskiinsa. Oli kuin olisi hän suurella vaivalla tahatonut avata suuria mustaripsisä silmäluomiaan, mutta ei voinut pitää niitä avoinna. »Kuinka nyt salamoitsee!« — sanoi hän — »kuinka sinä olet vihainen, isoisä! — Huu, kuinka sinun silmäsi ja sormesi säkenöivät! — Sinä vuodat verta, sinä vuodat verta« — —

»Loruja, tyttöseni! Ei täällä kukaan vuoda verta eikä säkenöitse. Oletko jo pian lopettanut ilveilysi? Tai jos todellakin käyt unissasi, niin tahdonpa koettaa, eikö sinua jollakin sopivalla tavalla saisi heräämään«. Näin lausuen korkea herra jälleen teki liikkeen lähestyäkseen häntä, mutta väistyi nyt itse tuskallisesti takaisin, kun tyttö käänsi häneen parin elottomasti kiiltävää näkemätöntä silmää. »Minä tiedän sen kyllä!« — kuiskasi hän salaperäisesti. — »Olen huoneessa, metsässä. — Maan mahtavin mies seisoo edessäni. — Hän tahtoo kuulla kohotaloan. Kuulkaa siis, herra! Te olette eksynyt ja onneton — te olette myyty ja petetty. — Jos tahdotte pe-

lastaa henkenne ja sielunne, niin piiloutukaa, paetkaa! — Heittäkää kirouksen tiet!« ---

»Oletko villitty, tyttö!« — huusi korkea herra polkien jalkaansa, samalla kun hän tuskallisesti katseli ympärilleen. — »Olenko minä täällä kavaltajien keskellä? — Raane, saatana! Missä olet?«

»Varokaa itseänne, varokaa itseänne hänestä!« — jatkoi tyttö samalla kuiskaavalla salaperäisellä äänellä. — »Älkää kutsuko häntä! Paholainen on aina läsnä, kun häntä ajattelee«,

»Tahtooko hän tehdä minut hulluksi!« — mutisi naamioittu herra ja katseli kiusallisimman levottomuuden vallassa milloin ovea kohti, milloin ihmeellistä tyttöä. »Haa! Minä olen narri, kun sallin viekkaan vehkeilijän peijata itseäni!« — puhkesi hän viimein ääneen sanomaan ja hymyili jälleen itselleen, samalla kun hän viskasi pois kauhtanansa ja seisoi nyt komeassa ritaripuvussa hänen edessään. — »Tunnusta vain, pikku Ooseni, että olet tahtonut pitää hieman hauskaa minun kustannuksellani — tahdoit nähdä, saisitko kuningas Eerik Kristoferin pojan suuttumaan. Ei se sinua auta; minä tunnen väkeni ja sinut myöskin, pikku mustasilmäinen veitikka! Sinä uneksit, että kuningas kävi luonasi, eikö totta? Ja että sinä elit kuningattarena eräässä hän linnassaan. Katso, tämä kaikki on toteutuva! Se riippuu vain sinusta itsestäsi. Mutta kieli hammasten taakse, pikku Oose! Kuninkaan käynnit täällä luonasi kahden kesken on salaisuus, josta ei kukaan saa tietää.«

Nyt katosi äkkiä tytön kasvoilta juhlallinen ilme.

Oli niinkuin hän nyt vasta olisi täysin herännyt unesta, joka oli muuttanut koko hänen olentonsa. Hän katsoi kummastuneena ympärilleen ja juoksi nopeasti, kevyenä kuin kissa ovea kohti, paetakseen, mutta piddättyi jälleen ja rohkaisi itsensä ja painaen molemmat pikku kätensä vyötäisilleen asettui hän uhkamielisen näköisenä vieraan herran eteen. Tämä näytti iloisesti hämmästyvän ennustajattaren muuttumisesta tuttavaksi kauriiksi kalastajatyttöseksi, jolla oli nuo elävät, leikkivät silmät, joka oli niin reipas ja rohkea, eikä enää ylimielinen ja pelottava. Unissakävijän ankara vakavuus sulautui nyt luonnollisesti vilpittömäksi vihaksi, joka teki hänet vielä rakastettavammaksi. »Kuka olette, herra ritari?« — sanoi hän kiivaasti. — »Tahdotteko kuvitella minulle, että olette kuningas? Ei, niin yksinkertainen en toki ole, etten tietäisi, että kuninkaan on valvottava maassa lakia ja oikeutta. Tosin vilkkuvat silmänne ilkeästi, niinkuin kuningas Kiilusilmän; mutta olisinhan koko hullu, jos voisin pitää kuningasta rosvona ja jumalattomana pahanteijänä.«

Korkea herra lensi tulipunaiseksi ja katseli uskalluksesta tyttöä harmistunein silmin. »Hän on kuitenkin käynyt unissaan« — mutisi hän hiljaa. — »Olet oikeassa!« — sanoi hän ääneen. — »Minä en ole kuningas, vaan yksi hänen mahtavimpia palvelijoitaan. Koska sinulla on niin luja usko kuninkaan oikeamielisyyteen, lapseni« — jatkoi hän ankaralla ja mahtipontisella äänellä — »niin kummastelen vain, ettei ole pälkähtänyt päähäsi, että voisit olla vangitu kuninkaan käskystä. Sinä olet

epäiltävä nainen, joka harjoitat salaisia noidankonsteja; vanhan viekkaan isoisäsi kanssa suojaat sinä maankavaltajia ja kuninkaan julkisia vihاميةhiä. Voitko kieltää, että tuo hurja marski, joka on luopunut kuninkaasta, kahdeksan päivää sitten oli yötä teidän katonne alla ja että sinä ennustit hänelle? Tässä tuokiassa istuu luultavasti kapinallinen Valdemar herttua siellä ystävineen ja virittelee juoniansa maata ja kuningasta vastaan. Sinun isoisästäsi kerrotaan historioita, jotka voisivat maksaa hänen päänsä, jahka annan ne tutkia. Jos tahdot pelastaa hänen henkensä, pikku Oose, niin voipi se tapahtua airooastan sillä tavalla, että olet ystävällinen ja suosiollinen hänen herraansa ja tuomariansa kohtaa; ja se olen todella minä.

»Te tahdotte vain koetella minun lujamielisyyttäni, ankara herra ritari!« — sanoi tyttö nyt vähemmän uhkaavaisena ja suopeammassa asennossa, mutta kuitenkin rauhallisena ja pelottomana. -- »Te tahdotte vain nähdä, voitteko saada minut epäilemään isoisäni kunniallisuutta ja kuninkaan oikeudentuntoa. Tiedättehän te yhtä hyviä kuin minä, että isoisäni on pakko antaa yösjaa kaikille matkustavaisille, olkoot ne sitten uskollisia alammaisia tai ei, niin kauvan kuin kuningas ei ole karkoittanut heitä pois maasta tai tehnyt heitä rauhattomiksi. Etten minä mitään noidankonsteja harjoita, vaikka minulla joskus kuuluu olevan raskaita unia ja välistä leikilläni olen katsonut yhden tai toisen kättä, sen te hyvin tiedätte. Tahdotte vain pilaillla kanssani, ankara herra! — Mutta jos se on täyttää totta« — jatkoi hän kiivaasti ja asetti jälleen

kätensä uhmaten vyötäisilleen — »niin olette te yhtävä-hän kuninkaan uskollinen mies, kuin te olette itse hän; olette ryöväri ja kavaltaja, joka uskallatte tehdä vääryyttä kuninkaan nimessä, ja silloin varokaa, mies! Täällä on vielä lakia ja oikeutta maassa; ja hirteen joudutte, vaikka olisikin yllänne komea ritaripuku, jonka tietysti olette ryöstäneet tai varastaneet kunnialliselta ihmiseltä.«

»Hävytön rohkeus!« — puhkesi korkea herra suuttuneena sanomaan ja polki jalkaansa. Mutta hänen hurja katseensa kiintyi jälleen tytön kauniisiin kasvoihin ja vartaloon ja hän sanoi lempeämmällä äänellä: »Jollei sinun uhkasi pukisi sinua niin kauniisti, pikku Oose, ja jollei tuimuutesi tekisi sinua melkein vielä ihanammaksi — niin, jumal'auta, voisin vihastua sinuun täydellä todella. — Sinä et ole kesyjä lintuja, huomaan. Sinä tahdot tehdä itsesi kallisarvoiseksi, jotta sitten suosiollesi pantaisiin enemmän hintaa. No niin, vaihtelun vuoksi se voipi miellyttääkin mi-nua; mutta älä anna sen mennä edemmäksi! Minulla voi olla kärsivällisyyttä jonkun aikaa — mutta älä saata mi-nua raivoon!«

»Jo tullaan, jo tullaan!« — sanoi Oose iloisena ja juoksi ikkunaan, joka antoi suurelle linnanpihalle. — »Nyt saamme tietää, kuka olette ja onko kuninkaalla palveluk-sessaan rosvoja ja väkivallantekijöitä.«

Linnanpihalta kuului hevosten askeleita ja meluavia ääniä. Korkea herra katsoi levottomana ikkunaan; sa-massa aukeni ovi ja nuori sotilas, joka hänen sisään as-tuessaan oli seisonut ovella, juoksi hämmästyneenä huo-neeseen. »Olemme keksityt, herra!« — kuiskasi hän mel-

kein hengettömänä. — »Piha on täynnä väkeä. He vaativat kuninkaan nimessä sisälle ja heillä on drotsi Peeder Hessel johtajanaan.«

»Drotsi Peeder? — Oletko hullu!« — sanoi herra ja kääri nopeasti kauhtanan ympärilleen. — »Mitä hän täällä tahtoo? Kuinka hän on päässyt sisälle?«

»Portti oli suljettu. Ei kukaan tiedä, kuka on avanut hänelle. Kuninkaallisella valtakirjallaan hän on säikäyttänyt linnan voudin. He etsivät läpi koko linnan ja tahtovat repiä sen alas, jos eivät saa tyttöä. He voivat olla täällä silmänräpäyksessä; pihalta on nähty täällä valoa. Jos ette tahdo että kansa näkee teidät, niin menkää ulos salaoven kautta, herra! Jos käskette, otan syyn omakseni ja annan drotsin vangita itseni toistaiseksi.«

»Aivan niin, uskollinen Raane poikani! Se keksintö maksaa kultaa. Sulje salaovi jälkeeni! Meidän väkeä on varmaan takaportilla?«

»Kaikki on täydellisessä järjestyksessä, ankara herraritari!« — sanoi nuori sotilas painolla ja vilkutti silmiään — »eikä kukaan piru saa tietää että olette olleet täällä, kunhan vain hän tuolla osaa pitää suunsa.« — Hän osotti epäillen Oosea, joka seiso ikkunassa kuunnellen ja silmät jännityksissä. — »Älkää viivytelkö, herra! Minä kuulen heidän tulevan jo tornin rappusissa.«

»Jos sinä ilmaiset yhdellä sanalla, kenen olet nähnyt täällä, niin olet kuoleman oma!« — kuiskasi korkea herra hätäisesti ja levottomana hämmentyneelle tytölle, ja silmänräpäyksessä oli hän kadonnut seinälaudoituksessa olevan salaisen oven kautta.

Nuori soturi tempasi kiireesti avaimen ovesta ja heitti sen ikkunasta takapihalle, ja kohta makasi hän rukoilevassa asennossa nuoren tytön jalkojen juuressa. — »Armahda onnetonta rakastajaa, ihana jumalallinen Oose, pieni, vastustamaton kalastajaneito!« — piipitti hän kimakalla äänellä. — »Sinun tähtesi olen antautunut suurimpaan hengenvaaraan ja oikeutta rakastavan kuninkaamme vihalle alttiiksi; sinun tähtesi olen uskaltanut käyttää kuninkaan nimeä, ottaessani sinut vangiksi — —«

»Ja sinun tähtesi tahdon minä liata sormeni tuomoiseen inhoittavaan akannaamaan!« — vastasi tyttö ja antoi hänelle pari tuikeata korvapuustia, joihin hän näkyi kärsivällisesti tyytyvän, jatkaen yhä teeskenneltyä lemmenselitystään. Hän puhui vielä samassa asennossa, selkä oveen päin, ja piti kiinni Oosen esiliinasta, kun drotsi Peeder ja hänen aseenkantajansa, seurassaan linnan vouti ja joukko aseellisia kalastajia astui ovesta sisälle.

»Kuninkaan nimessä, kamaripoika Raane, olette vankini!« — sanoi drotsi Peeder. — »Sitokaa hän, miehet!«

Kamaripoika nousi ja oli olevinaan pelästynyt »Ankara herra drotsi!« — sanoi hän ilkeästi hymyillen. — »Te tiedätte itse parhaiten, kuinka suuri on kauneuden mahti sydämissä, arvoon tai säätyyn katsomatta. Te olette yllättäneet minut ajattelemattomassa teossa, jota tähän aikaan on viisainta tuomita nopeudella. Te olette, sen pahempi, itse nähneet, kuinka vähällä menestyksellä olen koettanut kesyttää tätä rakastettavaa villikissaa. Jos sen vuoksi uskallatte vangita minut, no, olkoon; mutta silloin

saapi meidän yhteinen herramme ja kuninkaamme tuomita, kumpi meistä kahdesta on rangaistavampil«

Näin sanoen hän ilman vastaväitteitä ojensi lyhyen miekkansa drotsille ja antoi kätensä Klaus Skirmenin sidottavaksi, joka suurimmalla taidolla toimitti tämän tavallisen aseenkantajan tehtävän, samalla kun hän sen ohessa sydämmellisesti osaaottaen katseli pientä viehättävää Oosea, joka loistavilla mustilla silmillään tarkasteli kaikkia läsnäolevia, ikäänkuin tuskallisesti etsien jotakin.

»Lapseni, Ooseni!« — kuului nyt vahva miehenääni ovelta, ja äkkiä huudahtaen: »Isoisä, rakas isoisä!« lensi hän vanhan Hennerin syliin ja peitti hänet lapsellisen rakkauden hyväilyillä, huomaamatta vielä hänen haavojaan, jotka, niin vähän kuin hän itse niistä välittikään, kuitenkin olivat tuskallisesti häntä viivyyttäneet.

Kolmas luku.

Drotsi Peeder Hessel ja hänen aseenkantajansa olivat ankarassa myrskyssä tulleet Beltin yli suuressa matkustajaseurassa. Tiellä Gremermose-sillalta kaupunkiin olivat he lauttamiesten kanssa tavannet asesepä Troelsin ja joukon porvareita, jotka kiiruhtivat Hegnäisiin metsään vievälle tielle etsimään Henner Friisiläistä ja rosvoja. Drotsi Peeder oli lähtenyt laivasta päässään karvalakki korvien yli painettuna ja ritaripukunsa verhona suuri merimiestakki. He olivat viimeisinä astuneet maihin, ja ennenkuin ritarillinen herra nousi satulaan, oli hän heittänyt pois lainatun takin ja lakin, ripustanut punaisen kaapunsa hartioilleen ja pannut töyhtöhatun päähänsä. Väliättämättä muusta matkustajaseurasta riensi hän kohta porvarien mukana auttamaan heitä luultuja rosvoja vastaan. Mutta matkustajat olivat valittaneet vaivalloista merimatkaa ja toivoneet vain majapaikkaan saadaksensa virkistystä ja lepoa.

Gremermose-sillalla viipyi vielä pilkahtelevassa kuuvalossa merimies, jonka käsi oli siteessä. Hän seisoi rotevaa ritarihenkilön rinnalla, joka oli täysissä rautavarus-

teissa, kypäri alaspainettuna. He näyttivät keskustelevan vakavasti ja salamyhkään ja osottivat äsken saapunutta purjevenettä sekä pienempää jahtialusta, jolla rautapukinainen ritari näkyi tulleen ja joka oli ankkuroituna vähän sivulla päin metsän reunassa Middelfartin salmen rannalla. Merimies oli tullut maihin suuressa seurassa ja näkyi kertovan ritarille, miten heille oli käynyt ja kuka heillä oli mukana laivalla. Vihdoin he erosivat. Merimies nyökäsi päätään ja näytti, huolimatta siitä että oli haavoitettu, kunnioittavasti ottavan toimittaaksensa asian korkealta vieraalta. Hän läksi kiirein askelin astumaan metsään päin, jonka rannalla jahtivene oli, samalla kun ritari yksinään, tuumailevan näköisenä läksi kulkemaan kaupunkiin.

Vaikkei Henner Friisiläinen eikä hänen kaunis tytärtärentyttärensä olleet kotona, oli talonväki ottanut matkustajat vastaan majapaikkaan tavallisella huomaavaisuudella; heidät oli istutettu olutkannun ääreen ja esille oli tuotu suuri vadillinen keitetyitä kampeloita, joita aina oli yltäkyllin saatavissa. Tähän näytti suurin osa seurasta olevan tyytyväinen, koska oli perjantai ja piti tyytyä paastoruokaan. Mutta yksimielisiä ei kuitenkaan oltu.

»Pois laihat kampelat! Me tarvitsemme vahvaa liharuokaa!« — sanoi pitkä laiha herra, joka näytti viisaalta mutta ylpeältä ja mahtipontiselta, kasvoissaan voimakkaat, intohimoiset piirteet. »Hengen ja terveyden tähden annan meille kaikille synninpäästön mitä tähän päivään tulee!« — lisäsi hän mahtavalla paavinnaamalla. — »Ihmiselliseen heikkouteen katsoen on minulla siihen valta.«

Heti vietiin kalat pois ja suuri vadillinen suolaista lihaa tuotiin sijaan. Tähän useimmat seurasta ilmaisivat äänekkään mielihyvänsä, mutta hengellinen herra oli vielä tyytymättömän näköinen. Sinisestä matkapuvusta huolimatta tunsi hänen säätynsä kuitenkin mustasta kalotista, joka peitti paljasta päälakea, ja vaikka hän olikin laiha, näkyi hän olevan tottunut parempaan ja hienompaan ruokaan. Hän muistutti äikäisenä, että oli huonosti huolehdittu ylhäisten matkustajien mukavuudesta näissä uusissa ja yksinoikeutetuissa virkistyspaikoissa ja että kun kuningas tahtoi sekaantua talousasioihin ja tekeytyä aikaihmissen holhoojaksi kieltämällä sekä maallikot että hengelliset suomasta virkistystä matkustavaisille, niin pitäisi hänen kuitenkin katsoa, että näissä ravintoloissa olisi kunnon ruuanlaittajia.

Tämä tyytymätön herra oli ainoa hengellinen mies seurassa. Häntä kutsuttiin mestari Grandiksi ja herra tuomiorovastiksi, ja näytettiin pitävän heidän keskenä suuressa arvossa. Useimmat olivat ritareita ja muita ylhäisiä maallisia herroja, joilla oli suuret höyhentöyhdöt hatuissaan ja lyhyet nädännahkareunuksiset matkaviitat hienoa saksalaista tai englantilaista verkaa mitä erilaisimpine, terävine värineen, jotka joko oma tai heidän naisensa maku oli määrännyt. Takki oli useimmilla samaa väriä ja kangasta kuin viitta, edestä aukileikattu ja, vieraiden ritarien tapaan, reunat koristetut pitkäkäisillä reijillä. Nämä vallattomat leikkaukset vaatteissa oli Tanskassa jo aikoja sitten kielletty, ja moinen uhittelu kieltöä vastaan, jota halveksittiin, osotti että nämä herrat

kuuluivat rohkeaan ja tyytymättömään ylimyspuolueeseen.

Pitkä nuori herra, jolla oli tulipunainen viitta, reippaat kasvot ja hieno ruhtinaallinen ulkomuoto, näytti olevan ylhäisin seurassa. Kokojoukon vanhempaa herraa ja hänen urheata mutta rohjomaista sotilasolemustaan, joka oli verhottu siniseen englantilaiseen verkaviittaan, kohdeltiin myöskin erityisellä huomaavaisuudella. Muutamat nuorimmista herroista loistivat kirkkaankeltaisissa, ruskeankeltaisissa ja papukaijanvihreissä ritaripuvuissa. Parilla vanhemmalla herralla oli ruskeat ja maksankarvaiset takit ja kauhtanat. Oli melkein yhtä monta aseenkantajaa kuin ritaria, ja heidän alempi arvonsa näkyi heidän kuperista päähineistään ja asemieshatuistaan sekä kirjavista, vähemmän hienoista viitoista, jotka olivat skotlantilaista verkaa. Nuori, lystillinen olento, joka ei näyttänyt kuuluvan ritareihin eikä heidän seurueeseensa, mutta joka erikoisella huomiolla oli kiintynyt hengelliseen herraan, osotti suurta palvelijahalua ja ketteryyttä, vaikka hänen tavaton lihavuutensa näkyikin tekevän hänelle jokaisen sukkelan liikkeen vaivalloiseksi. Hänen pyöreä, hyväntahtoinen naamansa loisti iloisuutta ja eloa. Ruskean lyhyen takin ympäri hänellä oli leveä hirvennahkainen vyö, jossa riippui pitkä leveä veitsi ja yhtä suuri kahvelin tapainen ase sekä sarvilusikka, pippurisäiliö ja joukko muita esineitä ja pieniä rasioita, jotka näyttivät kuuluvan keittiöön ja ruokakonttooriin. Hän kuunteli suurimmalla tarkkaavaisuudella hengellisen herran tyytymättömyyden ilmaisuja ruokalaitoksen suhteen, samalla

kun hänen silmänsä vähän väliä sattuiivat yksinkertaiseen puupönttöön, jonka hän itse oli tuonut laivasta ja asettanut keittiön oven nurkkaan.

»Se on jälleen puhuttu aivan minun vähäpätöisestä sydämeistäni, kunnianarvoisa herra tuomiorovasti!« — sanoi hän kunnioittavalla naamalla, vaan kuitenkin jonkinlaisella veitikkamaisella hovinarrin äänellä. — »Nämä kuninkaalliset koppelit ovat varmaan maan häviöksi. Ne ovat nylkyrinpesiä — sanoi arvoisa Ryn apotti suuresti kiitetyssä paastosaarnassaan — ne ovat nylkyrinpesiä, joihin kaikki villit linnut kokoontuvat ja joissa kotkan ja variksen täytyy syödä samalta lautaselta; ne ovat saataneet jalon vieraanvaraisuuden perikatoon; sen vuoksi nyt meneekin kaikki yksimielisyys ja iloisuus yhdessä hiljaisen perheonnen ja jalon keittotaidon kanssa turmioon. Mutta sillä välin minä tahdon puolen tunnin kuluessa valmistaa kunnan herroilleni ruuan ja juoman, joka on saatava meidät kaikki unohtamaan ajan kurjuuden ja käymään sovintoon tämän jumalattoman maailman kanssa!«

»Oikein, poikani!« — sanoi hengellinen herra lempeämmin ja taputti häntä hartioille. — »Älä kaiva harvinaista leiviskääsi maahan, Martti kokki! Pidä vain huolta meidän maallisista tarpeistamme äläkä sekoita itseäsi paastosaarnoihin!«

Kun nyt matkustava kokki otti pönttönsä ja meni keittiöön ruuanlaittohommiin huolimatta talonväen nurihasta, tutki siniviittainen ritari juomaa, jota tinakannuissa oli tuotu pöytään. »Mitä? Kurjaa tanskalaista pursuolutta!« — huusi hän ja paiskasi tinakannun lattiaan. —

»Hyi perkele! Sellaista ne roistot uskaltavat tarjota meille? — Saksalaista olutta me tahdomme ja joutuun!«

»Saksalaista olutta, joka tekee ihmiset hulluiksi, emme tarjoa täällä!« — vastasi uhitellen mies, joka seisoi tiskin takana. — »Kuningas on yhtä ankarasti kieltänyt sen, kuin näiden herrojen aukileikatut takit. Jos ette tyydy siihen, mitä on tarjona, on ovi avoinna. Mutta raakuuksia ja haukkumasanvoja ei kärsi Henner Friisiläinen eikä hänen väkensä!«

Sininen herra kavahti ja katsoi kummastellen miestä.

»Hävytön mies! Tiedätkö, kenelle puhut?« — tiuskasi nyt hengellinen herra, ja suonet hänen otsallaan paisuivat vihasta. — »Siellä missä on läsnä kuninkaallista verta, on itse maisteri ja tuomiorovasti halpaarvoinen mies. Täällä ei semmoisen pöllön, kuin sinun, ole lupa hiiskahattaa, vaikka kampeloisimme sinun korvasi kirotuilla kampeloillasi ja nuijaisimme tanskalaisen hapankaljasi pölkypäähäsi!«

»Antakaa olla, rakas mestari Grand!« — sanoi nuori ylhäinen herra, jolla oli tulipunainen viitta. — »Mies ei varmaan tuntenut meitä, ja hän puolustaa isäntäänsä. — Jos teillä on saksalaista olutta, niin tuokaa vain pöytään minun vastuullani!« — lisäsi hän välinpitämättömänä kääntyen kellarimieheen ja heittäen hänen eteensä kourallisen hopeäyriä tiskille.

Mies säpsähti ja viipyi.

»No sukkelaan!« — sanoi nuori herra. — »Se on herttua Valdemar, joka käskää sinua. Kuninkaan kieltö

ei ulotu minuun eikä seurueeseeni, niinkuin jo nähtävästi olet huomannut takkimme leikkauksista.«

»Sen te itse parhaiten ymmärrätte, korkea herra!« — vastasi mies rohkeasti. — »Mutta tanskalaisella pohjalla, sanoo isäntäni, kuninkaan laki ja kielto koskee sekä suuria että pieniä. Tynnyri vanhaa saksalaista olutta on kellarissamme. Siihen ei ole kukaan uskaltanut kajota 25 vuoteen, ja ennenkuin isäntä tulee kotiin ja itse käskkee, en ota ruukullistakaan tynnyristä, vaikka sitten kaikki olisitte keisareja tai paaveja.«

»Sallikaa toki viskata tuo niskoitteleva mies ulos ovesta, herttuani!« — puhkesi kiivas mestari Grand sanomaan, ja pari aseenkantajaa liikahti jo innostuneena ja näyttivät vain odottavan viittausta käskyn toimeenpanemiseen.

Veri oli noussut nuoren herran kasvoihin, ja hän heitti uhkaavan katseen kellarimieheen; mutta silloin tarttui vanhempi, siniviittainen herra häntä käsivarteen. — »Odottakaa vain hiukan, herra sukulaiseni!« — murisi hän puoli hiljaa. — »Antakaahan minun toimia! Täällä meidän on oltava kunnon patriootteja. Hänen armonsä kuningas ratsasti vielä keppihevoseella Margareetta Hyppehevosen rinnalla« — alkoi hän nyt ääneen — »kun hän harjoitteli panemaan nappulata saksalaisen oluttynnyrintappiin. Se oli urhoollinen työ, se hänelle tunnustakaamme, ja suoritettu jo aikaa ennenkuin minä olin tehnyt mitään sotakentällä. Samassa tilaisuudessa näyttäysi hän eräältä toiseltakin loistavalta puoleltaan ja rupesi meidän oppimestariksemme jalossa räätälintaidossa. Juokaam-

me nyt hyvinä patriootteina tanskalaista pursuolutta hänen kunniaksen. Ja antakaamme neuloa kiinni takkimme niinkuin kunnolliset tanskalaiset paidat, jotta daanehovissa nähtäisiin, että me olemme yhtä uskollisia ja kuulijaisia alammaisia kuin Jon Litle Ja Daavid Torsteninpoika ja yhtä rehellisiä semmoisen vaatekappaleen ystäviä kuin kuningas itse ja kuningattaren kaunis ystävä, drotsi Peeder Hoseöl!*) — No, kuninkaan malja kaljassa, koskei täällä ole muuta — kuninkaan malja, hyvät herrat!«

Tämä pilkka ja sitä seurannut ivallinen hymy herätti äänekästä naurua ja kaikki joivat tai olivat juoviuuan halveksittua juomaa.

»Se malja täytyy jokaisen juoda, joka ei ole vakooja tai kavaltaja!« jatkoi sininen, sotainen herra. — »Tässä ei ole mitään eroa arvoon eikä säätyyn katsoen. Tule, kelpo kellarimies, ja juo kuninkaan malja tässä kallisarvoisessa pursuvedessä!«

»Sitä minä varon tekemästä moisella tavalla!« — vastasi kellarimies. — »Minä olen liian halpaarvoinen tulemaan niin ylhäiseen seuraan.«

»Niinpä saat tyytyä siihen, että kreivi Jaakob Holantilainen, kuninkaan lääniherrana, antaa rangaista sinua kavaltajana ja salaisena kapinoitsijana!« — lausui sininen herra. — Pitkälleen mies ja antakaa hänelle seläntäysi jalustinhihnaa!« — käski hän aseenkantajia. — »Olemmehan kaikki kuulleet, että hän on kapinoitsija, joka ei tahdo juoda kuninkaan maljaa!«

*) Drotsi Peederin liikanimi kansan kielellä, merkitsee sukkanauhaa.

Silmänräpäyksessä oli ankara käsky pantu toimeen, huolimatta väkevän miehen urhoollisesta vastarinnasta.

»Sillä tavalla niitä miehiä on lioitettava heidän omassa rasvassaan!« — murisi kreivi Jaakob ja painautui ylimielisen näköisenä takaisin penkilleen.

»Kenties sentään liian kovasti«, — sanoi nuori herttua, mutta hymyili kuitenkin tyytyväisenä samalla kun toiset nauroivat tätä raakaa peliä, joka ei heistä näyttänyt tavattomalta eikä ensinkään arveluttavalta.

Kuningas Eerik Kristoferinpojan olut- ja vaatejärjestyksen johdosta, joka oli aiheuttanut tämän kohtauksen, käytiin nyt edelleen, pilaa tehden, läpi useita muita kuninkaan taloudellisia järjestyssääntöjä, joita oltiin keuhuvinaan, samalla kun kilvan esitettiin niitä naurettavilta puolilta, lapsellisina ja mahdottomina. Erittäinkin oli ankara Riiben-oikeus karkean ilvehtimisen esineenä. Keskustelu taukosi vasta kun toimelias kokki astui kyökistä huoneeseen mukanaan suuri vadillinen maustettua liharuokaa ja kehotti seuraa päättämään, eikö hän ollut kasvanut suurempaa asemaa varten, kuin laittamaan vanginruokaa Sjöborgin linnan erakoille. »Jos minä kerran, jota en kuitenkaan tahdo toivoa« — lisäsi hän — »tulisin palvelemaan jotakuta kunnan herroistani kuulussa linnassani, niin ilahuttaa minua, että toki edeltäpäin olen saanut tilaisuuden pelastaa kunniani henkilönä, joka ei aivan ilman menestystä ole tutkinut keittotaitoa valtakunnan oppineimmassa tuomiokapitulissa«.

»Sinä olet velikulta, Martti!« — sanoi mestari Grand ja uhkasi häntä sormellaan. — »Hurskaat virkakumppa-

nini ovat kaiketi opettaneet sinut siunaamaan ensin itsesi itsekieltämyksen merkillä; mutta pyöreät poskesi todistavat, että sinä lihallisena maailmanlapsena olet siirtänyt tämän opetuksen puurolusikkaan ja leikkuuveitseen.

»Eikä ilman loistavaa ja korkeastikunnioitettavaa esikuvaa!« — vastasi kokki veitikkamaisesti hymyillen. — »Jos minä olisin yhtä varmasti teidän kokkinne, kuin minusta nyt tulee jumalattomien valtiovangien ruumiinpaimen, niin ette kauemmin kadehtisi minun ja arvoisain virkakumppanienne hyvää lihaa«. Hän alkoi nyt innokkaana isäntänä asettaa esille ruokaa ja valikoi parhaat palat uudelle hengelliselle suosijalleen. Sitten toi hän keittiöstä suuren puumaljan ja kehui ylistellen siinä olevaa virkistävää ja elähyttävää juomaa oman keksintönsä hedelmäksi.

»Maustettua viiniä!« — huusi kreivi Jaakob. — »Siinäpä vasta olet kunnan mies, Martti! Tämä oli siis se pyhä kirkonaarre, jonka puolesta sinä ja herra tuomiorovasti taistelite niin urhoollisesti myrskyssä, kun me muut saimme heittää kaiken maallisen tavaramme meren helmaan«.

»Niin tulevat hyve ja hyvät työt palkituksi jo tässä maailmassa!« — vastasi kokki. — »Nyt minä toivon, ettei kunnianarvoisa mestari Grand ole pahoillaan, että hän niin hurskaasti otti minun pyhän pullosäiliöni suojelukseensa«.

Ritarit ylistivät ihanaa juomaa; he tulivat iloisiksi ja äänekkäiksi. Martti kokki kaasi heille ahkeraan ja lauleli vallattomia lauluja. Kaikki tahtoivat laulaa, ja kukin

lauloi sitä laulua, jota parhaana piti, muista huolimatta. Viimein sai yleisen melun vallitessa voiton eräs hyvin tunnettu laulu. Se oli sukkelamainen mutta jotenkin liikainen häväistyslaulu kuninkaasta ja hänen uskollisista miehistään, varsinkin drotsi Peeder Hesselistä, jota siinä kutsuttiin milloin lisänimellä Hoseöl, milloin herra Laamanni, karkeilla viittailuilla siihen suhteeseen, jossa hänen syytettiin olevan kuningattareen.

Melun ylimmillään ollessa astui se pitkä rautaan puettu ritari, joka kypäri suljettuna oli sillalta seurannut heidän jäljissään, kenenkään huomaamatta huoneeseen ja istahti ovipieleen pimeään nurkkaan.

»Hei, nyt on tullut elämää leikkiin!« — sanoi kokki ja puhdisti kynttilöitä. — »Nyt on oikein hauska nähdä herttaisia herrojani!«

»Mutta mitä olet pannut viiniin?« — kysyi mestari Grand. — »Sehän on muuttunut jumalienjuomaksi.«

»Sekoitus on salaisuus, korkeasti oppinut herra!« — vastasi kokki. — »Sen opin pidän omanani, kunnes kerran teen testamenttini. Silloin tahdon rikastuttaa tulevia sukupolvia keksinnölläni, jos maailma nimittäin on osottautunut sen arvoiseksi. Minä olen nimittänyt autuaaksi-tekevän juomani piispaksi; toivon, että se ansaitsee nimensä ja että se kerran on tekevä Martti Fyyniläisen nimen kuolemattomaksi sekä pappien että maallikoiden joukossa.«

»Kutsu se arkkipiispaksi! Se ansaitsee sen nimen paremmin kuin se ämmä, joka meillä nyt on Lundissa!« — huusi kreivi Jaakob. — »Semmoinen piispa voipi ra-

kentaa rauhan hengellisten ja maallisten herrojen välille valtakunnassa, ja sitä juuri tähän aikaan tarvittaisiin. Teidän kanssanne olemme tehneet alun, korkeasti oppinut mestari Grand!« -- jatkoi hän. -- »Kun teistä kerran tulee arkkipiispa, näyttää kait oikeus ja vanhurskaus maassa paremmalta. Te olette mies lainaamaan minulle pannasalaman, silloin kun hyvä miekkani on liiaksi lyhyt hankkimaan lääninsaataviaani ulos tyrannilta«.

Mestari Grand ei vastannut, mutta nyökkäsi isoääniselle kreiville tuttavallisesti ja merkitseväisesti päättään.

»Reipas tuomiorovastimme, Roskildin kunnia ja ylpeys« -- huusi nyt kreivi Jaakob jyrisevällä äänellä, -- »korkeasti oppinut mestari Grand eläköön! -- lurjus, joka ei juo sitä maljaa pohjaan! -- mutta kaikkia matelijoita ja kuninkaanorjia kohdatkoon kaikki maan vaivat ja onnettomuudet!« Näin sanoen hän kilautti pikaria hengellisen herran kanssa. Herttua Valdemar ja kaikki ritarit seurasivat hänen esimerkkiään ja huusivat tuomiorovastille raikuvan eläköön, johon kokki lystillisellä tavallaan yhtyi.

»Minä kiitän teitä, jalosukuinen kreivi Jaakob, samoin kuin teitä, korkea herttuani, sekä teitä kaikkia, urheat herrat ja ritarit!« -- sanoi mestari Grand, mieluisasti hämmästyneenä samalla kun hän nousi ja silmäsi kutakin erikseen vakavalla, merkitsevällä katseella. -- »Se hetki kentiesi voipi tulla, jolloin minä teossa voin osottaa teille, kuinka minun korkein toivoni on saada ritarin miekka piispan sauva ystävälliseen yhdystyöhön: maallisen ja taivaallisen vallan on välttämättä yhdistyminen, jos jotakin suurta mielitään maailmassa toimittaa. Mutta tästä

enemmän sopivammalla ajalla ja paikalla!« — keskeytti hän äkkiä — »latet angvis in herba,*) se on: saatanalla on kaikkialla läsnä penikkansa!« — Näitä sanoja lausuesaan tuomiorovasti oli terävällä silmällään keksinyt korkean ritarihaamun mustan panssarin ovinurkassa. Kaikkien katseet kääntyivät nyt sinne päin, ja salaperäinen mumina syntyi levottomain vierasten keskuudessa. Silloin mahtava soturihaamu nousi ja astui lujilla, kaikuvilla askeleilla esiin valaistun pöydän ääreen; hän liikutti päätään niinkuin hän kypärinsä gallerin takaa tarkkaan katselisi vieraita. Sitten hän kohotti rautaisen kätensä, löi tuokioksi auki kypärisilmikon ja sulki sen heti jälleen. Tämä nopeaan kadonnut näky — kirkkaasti valaistut raudankovat soturikasvot ankarine, pelottavine katseineen, joka leimahti kuin salama suurien tuuheiden kulmakarvain alta — oli lyönyt kaikki hämmästyksellä. Jokainen oli nousut sanoaksensa häntä tervetulleeksi; mutta hän asetti sormen kypärinsä suuaukolle, ja he jäivät seisomaan mykinä patsaina ja katselivat häntä jännitettyinä ja odottaen.

»Muistakaa valaa ja lupausta! Varovaisuus on vielä tunnussanamme!« — sanoi rautapukuinen ritari syvällä, pidätetyllä äänellä. — »Ei mitään varmuutta eikä ylimielistä uhkaa siellä missä kavaltajat kulkevat ulos ja sisälle ja kaikki ovet ovat avoinna! Tyranni on lähellämme. Hän on mahtava vielä. Drotsi Peeder Hessel oli keskellänne Beltillä, ettekä tunteneet häntä.«

»Drotsi Peeder!« — huudahtivat kaikki hämmästyneinä.

*) Käärme on piiloutuneena ruohossa.

»Kirous!» — sanoi nuori herttua ja polki jalkaansa. — »Siellä puhuttiin kaikenlaista. Mutta missä hän oli siis? Minä en nähnyt häntä. — Minne hän joutui?»

»Minä uskon, piru viekään, sittenkin, että olisi pitänyt tuntea drotsi, jos hän olisi ollut siellä!» — sanoi kreivi Jaakob. — »Paitsi kahta merimiestä ja yhtä poikaa ei siellä ollut kissaakaan laivalla, jota en tuntenut.»

»Kuka oli mies, joka juoksi mastosta ja tarttui peräsimeen, kun perämiehen käsivarsi oli murtunut?» — kysyi vakava ritari.

»Hän, tuo nuori huimapää mies!» — sanoi kreivi Jaakob — »hän joka kimposi kuin taivaasta, kun vaara oli suurin, ja pelasti meidän kaikkien henkemme — eikö se ollut joku merimies?»

»Se oli drotsi Peeder Hessel», — sanoi musta ritari — »ja nuorukainen, joka palveli teitä, oli hänen aseenkantajansa — poika, jolla on sekä pää että korvat.»

»Kirous!» — huusi toinen toisensa jälkeen.

»Siinä melussa ja hämmingissä minä olin sekä kuuro että sokea», — puuttui nyt mestari Grand puheeseen — »muuten olisin toki nähnyt oliko meillä filisteerejä laivalla. Aluksessa en nähnyt ketään; mutta kuka oli tulipunaiseen kauhtanaan puettu ritari, joka seurasi meitä sillalta ja ratsasti seikkailemaan ryövärien ja neitojen jälkeen tai mitä maailmallista hulluutta se olikaan?»

»Se oli drotsi Peeder Hessel!» — vastasi panssaroitu ritari. — »Missä on ollut terävät silmänne, mestari Grand? Verivihollisemme istui peräsimessä tänään, ettekä tunte-

neet häntä; huomenna hän istuu valtion peräsimestä ja tuntee teidät».

»Kuolema ja kirous! — Kaikki on kadotettu! — Me olemme keksityt!» — huusi toinen toisensa jälkeen ja yleinen levottomuus syntyi.

»Ei vielä!» — sanot panssaroitu ritari levollisena ja korotti ääntään. — »Niin kauvan kuin daanehovi kestää, turvaa teitä laki. Minulla on turvana vain tämä laki!» — tässä hän iski suureen, sälisevään säiläänsä. — »Sammassa silmänräpäyksessä kuin daanehovi päättyy, tehojoatte! Puolen tunnin kuluttua olen jälleen laivalla. Airnoastaan kolme sanaa vielä kahden kesken teidän ja minun tulevalle herralleni!»

Nuori herttua nousi levottomana ja tarttui tulisesti ritarin rautakäteen. He menivät muutaman askeleen syrjään ja salaperäinen ritari kuiskasi hänen korvaansa pari sanaa, joita ei kukaan kuullut, mutta joiden johdosta rohkean herttuan posket vaihtoivat väriä. Ritari katseli häntä terävästi, löi sitten häntä rauhoittaen hartioille ja nyökkäsi päällään, samalla kun herttuan poskiin jälleen palasi väri ja hän tuimin katsein teki äkillisen liikkeen miekkaansa. Sanomatta sanaakaan enempiä tehvehti korkea mustapanssarinen herra seuraa ja astui lujilla levollisilla askelilla ulos ovesta.

Yleinen hiljaisuus seurasi, jonka kestäessä nuori herttua näkyi voimainsa perästä koettavan haihduttaa viimeistä jäännöstä levottomasta, tuskallisesta ajatuksesta. Hän tarttui äkkiä pikariinsa. »Eläköön uskollinen, valpas

ystävämme!« — sanoi hän. — »Tulkoon hän onnellisesti takaisin! Meidän tähtemme hän on tänäpäivänä uskaltanut paljon«. Tuskin hän oli lausunut nämä sanat ja nostanut maljan huulilleen, kun ovi aukeni ja drotsi Peeder Hessel vanhan Henner Friisiläisen kanssa astui tupaan, seurassaan joukko porvareita ja merimiehiä, jotka välissään kuljettivat sidottuna Raane kamaripoikaa. Vanhalla Hennerillä oli tyttärentyttärensä käsivarressaan. Tyttö heitti ystävällisen silmäyksen taaksepäin ovelle, jonka ääreen aseenkantaja Klaus Skirmen oli jäänyt seisomaan herransa tulipunainen kaapu käsivarrella ja, niinkuin näytti, hämmästyneenä, nähdessään niin monta vierasta herraa, samalla kun hänen katseensa nopeasti siirtyi pois kauniista, mustasilmäisestä työstä ja jännittyneellä huomiolla seurasi jokaista drotsin liikettä ja kasvojen ilmettä.

Nuoren drotsin astuessa sisälle laskivat Valdemar herttua ja kaikki ritarit äkkiä nostetut pikarinsa pöydälle jälleen ja katsoivat kummastuneina toisiinsa. Drotsi Peeder ei näyttänyt huomaavan yleistä hämminkiä, jonka hänen tulonsa oli saanut aikaan. Hän tervehti seuraa ritarillisella kohtelijaisuudella. »Niinkuin näen« — lausui hän iloisella ja vapaalla äänellä — »ennätän minä vielä ajoissa hyvät herrat, tervehtiäkseni teitä omassa nutussani ja kiittääkseni teitä hauskaista matkaseurasta. Minulla oli omat syyni kulkea merimiehenä; sitä tuskin kukaan korkeista herroistani voinee väärin ymmärtää. Minua ilahuttaa, että olen onnellisena perämiehenä ollut tilaisuudessa pelastaa niin monta tärkeätä isänmaan ystävää. Olisin tahtonut heti maihin noustuamme kiittää teitä luottamuk-

sestanne, hyvät herrat; mutta minut esti siitä pieni ikävä seikkailu, joka nyt kuitenkin on onnellisesti suoritettu».

Nuori herttua oli jälleen toipunut hämmästyksestään; hän vastasi drotsin tervehdykseen ruhtinaallisella arvokkaisuudella ja samaan kohtelijaaseen tapaan: «Oli kunnisti tehty, että tulitte takaisin luoksemme, drotsi Hessel, ettekä paenneet kiittolisuuttamme. Vasta silmänräpäys sitten saimme tietää, että meillä oli onni purjehtia kanssanne, tuutematta teitä, ja että te olitte se reipas merimies, joka niin onnellisesti tarttui peräsimeen hädässämme. Ja minä uskon, että se oli välttämättömyys tai sattumus eikä tahallinen tarkoitus, joka meidät tänään saattoi matkakumppaneiksi, huolimatta erilaisista mielipiteistämme monissa asioissa. Ottakaa siis nyt vastaan kiitoksemme ja suokaa meidän, niinkuin juuri olimme aikoneet, tyhjentää tämä malja teidän menestykseksenne!» Herttuan viittauksesta ojensi toimekas kokki heti drotsille viinipikarin, ja herttuan oikealla puolella teki kreivi Jaakob pakotetulla kohtelijaisuudella hänelle tilaa ja pyysi häntä istumaan.

Esitettyä tervetulijaismaljaa ei kuitenkaan kukaan näyttänyt hankkivan juomaan. Drotsi Peeder huomasi sen ja puuttui äkkiä puheeseen: »Minä kiitän teitä, hyvät herrat, aikomastanne kunniaista! Mutta sallikaa minun, perämiestoimeni palkkioksi, anoa itselleni ainoastaan sitä suosiota, että saan juoda ensimmäisen maljan täällä fyyniläisellä alueella herttua Valdemarin, kreivi Jaakobin ja kaikkein näiden arvoisain herrojen kanssa toivomalla daanehovin rauhallista ja onnellista päättymistä, sekä isänmaan ja meidän laillisen kuninkaanhuoneemme me-

nestykseksi!« Näin lausuen hän tyhjensi pikarinsa ja asetti sen kumoon pöydälle. »Kukaan isänmaan ystävä, joka kanssani toivoo samaa, ei varmaankaan tahdo empiä seuratessaan esimerkkiäni!« — lisäsi hän. Kaikkien silmät kiintyivät herttua Valdemariin ja kreivi Jaakobiin, ja kun nämä molemmat herrat, vaikka salatulla harmilla, tyhjensivät hiljaa pikarinsa ja asettivat ne kumoon pöydälle, tekivät kaikki ritarit samoin.

Paksu kokki hymyili veitikkamaisesti. — »Se oli karvas höyste korkeasti kunnianarvoisaan juomaani«, — kuiskasi hän mestari Grandille. Hengellinen herra liekitsi harmista; hän ei ollut vielä vienyt pikaria huulilleen; hän puristi sitä kädessään niin että viini pirskui sormille, ja paiskasi sen nyt kiivaasti kivilattiaan. »Minä en anna pakottaa itseäni mihinkään orjamaisiin kunnioituksen osoituksiin!« — huusi hän vimmastuneena. — »Millä kannalla minä, Roskildin tuomiorovastina, olen kuningas Eerik Kristoferinpojan suhteen, on tuttua joka miehelle maassa, joka tietää, että Pyhän Mikkelin kirkko Slagelsessa kuuluu Roskildin tuomiorovastikuntaan ja on minulta häpeämättömällä vääryydellä riistetty. Kun minä en ole pelännyt julkisesti protesteerata kuninkaan laitonta sekaantumista vastaan minun oikeuksiini, niin en myöskään pelkää nyt ääneen ja julkisesti selittää hänen drotsilleen, että mina tahdon kärsiä janoa tuomiopäivään saakka ennen, kuin maallisen ylivallan ja vääryyden imartelijana ja kurjana matelijana juon ainoatakaan pisaraa.«

»Siinä minä yhdyn korkeastioppineeseen herra tuomiorovastiimme!« — sanoi kreivi Jaakob lujalla aanellä ja

työnsi pitkän miekkansa ankarasti lattiaan. — »Täällä on jokaisella vapautensa, eikä kukaan voi pakottaa meitä juomaan muuta maljaa, kuin minkä itse tahdomme. Minä join myöskin vain sen vuoksi, kun oli jano ja viini oli hyvää; tahdon siis yhtä vähän käydä imartelijasta ja matelijasta kuin kukaan rankaisematta saapi kutsua minua isänmaan kavaltajaksi«.

»Olkoon minusta kaukana vaatia ketään ihmistä imartelemaan tai syyttää jotakuta näistä herroista niin kauheasta rikoksesta kuin isänmaan pettuudesta« — puutui drotsi Peeder levollisena puheeseen. — »Tanskassa on vielä, Jumalan kiitos, ajatus ja sen rohkeinkin julkilausuminen vapaa, mikäli ei maanlakia rikota, enkä minä pidä ketään Tanskan miestä isänmaansa vihollisena sen vuoksi, ettei hän kenties samalla lämmöllä kuin minä yhdistä yhteisiä isänmaan onnen toivomuksiamme persoonalliseen mieltymykseen kuninkaanhuonetta kohtaan. Niin rauhattomina ja onnettomina aikoina, kuin nämä, täytyy meidän valitettavasti nähdä parhaiden Tanskan miesten ajatusten monissa tärkeissä asioissa käyvän eri suuntiin; mutta hyvät herrat ja maanmiehet!« — jatkoi hän lämpimästi — «suokaa anteeksi, etten voi katsoa mitään paikkaa tai tilaisuutta kyllin sopimattomaksi sanoaksemme vakavan sanan asiassa, joka koskee kaikkia tanskalaisia! Jollei riita ja eripuraisuus pian ole erottava kaikkia, parhaitakin tanskalaisia sydämiä, ja jollei kansa kohta ole hajoava ja perin pohjin sortuva tähän hävittävään taisteluun, niin on meidän välttämättä oltava yhtä mieltä yhdessä asiassa, ja se on uskollisessa kunnioituksessa kruunun pyhyyttä

kohtaan ja majesteettia kohtaan, jonka päässä se lain ja oikeuden mukaan on. Surullista tosin on, että me ihmisinä — ritareina tai Jumalan sanan palvelijoina — emme aina voi kunnioittaa sitä henkilöä, joka kuitenkin on majesteetista erottamaton; mutta isänmaan uskollisina miehinä me olemme velvolliset kädellä ja suulla puolustamaan majesteettia viimeiseen veripisaraamme asti!«

»Minä kunnioitan ajatustapaanne, drotsi Hessel, vaikka se ei ole minun« — vastasi nuori Valdemar herttua tulisesti ja astui loukatulla ylpeydellä pari askelta häntä lähemmäksi, samalla kun hän harmissaan näkyi huomavaan ystäväinsä hämin. — »Minä ymmärrän sen innon, joka saapi teidät unhottamaan, missä olette ja kenelle puhutte; mutta minun täytyy pyytää teitä muistamaan, että me täällä olemme julkisessa majapaikassa, ja että minä ja korkeaarvoinen kreivi Jaakob Hallantilainen olemme täällä saapuvilla. Kuninkaanhuoneen sukulaisina olisimme kait me lähimmin oikeutetut täällä pitämään liikuttavia puheita kapinoita ja majesteetinrikoksia vastaan, jos näkisimme sen soveliaaksi tai tarpeelliseksi. Jos teillä on jotain valittamista meidän suhteemme, niin tuokaa valituksenne esiin kansan ja kuninkaan edessä daanehovissa, jonne me nyt kaikki kokoonnumme, ja jossa minä toivon sovinnossa saatavan ratkaistuksi riidanalaiset asiat meidän ja kuninkaallisen sukulaisemme välillä. Mutta täällä käskemme ja pyydämme me teitä säätymme ja arvomme nojassa olemaan vaiti eikä lähentelemään minua ja ystäviäni valtamahdilla, joka ei kuulu teille, tai aiheettomilla muistutuksilla meidän velvollisuusistamme

Tanskan kruunua kohtaan! -- Ja nyt ratsuille hyvät herrat! Täällä emme tahdo kauvemmin viipyä emmekä antaa aihetta kiistoihin, joita tämän kuninkaan ja *kuningattaren* innokkaan ystävän ennen kaikkea olisi tullut välttää». Viimeisten sanojen johdosta, jotka lausuttiin purevalla ivalla, näkyi nuorten ritarien kasvoissa pilkallinen hymy.

»Oikein!« — sanoi kreivi Jaakob kömpelön ivallisesti — »me jätämme tällä kertaa urhokkaalle nuorelle herra drotsille taistelukentän koska se on krouvi, jossa on tapana tapella ainoastaan sanoilla tai pahimmassa tapauksessa nyrkeillä ja tyhjillä puteleilla. Jos kerran tapamme toisemme arvokkaammalla tappotantereella, niin olette silloin kenties niin kohtelias ja lähdette ensiksi tiehenne». Näillä sanoilla jättivät molemmat ruhtinaalliset herrat huoneen; hengellinen herra kokkineen ja kaikki ritarit saattoivat heitä. Hevoset olivat jo jonkun aikaa seisoneet satuloituina oven edessä. Aseenkantajat riensivät pitämään jalustinta herroilleen, ja tuokion kuluttua ratsasti lukuisa ritariseurue huutaen ja meluten Middel-faartin katuja pitkin.

Neljäs luku.

Nuori drotsi seiso i ääneti ja ajatuksiinsa vaipuneena ja näytti miettivän, olisiko hän ehkä liiaksi lämmennyt puheessaan. Vanha Henner oli rauhallisesti, mutta suurimmalla osanotolla tarkannut hänen jokaista sanaansa ja koko hänen käytöstään. Porvarit ja kalastajat olivat samoin päällikkönsä esimerkkiä noudattaen pysyneet hiljaisina todistajina ylhäisten herrojen riitaan. Klaus Skirmen oli jäänyt seisomaan ovelle jättämättä herransa kasvoja näkyvistään, vaikka hän välillä heitti syrjäkatseen pieneen mustatukkaiseen Ooseen, joka uteliailla veitikan-silmillään katseli ylhäisiä vieraita. Vangittu viekas kamari-poika oli, yleisen huomion ollessa kiintyneenä meluaviin herroihin, käyttänyt hyväkseen tilaisuutta; hän oli antanut lystilliselle Martti kokille, joka näkyi tuntevan hänet, salaisen viittauksen, ja kokin vyössä riippuvalla suurella kyökkiveitsellä oli hän kaikessa hiljaisuudessa saanut katkaistuksi siteensä. Hän ei kuitenkaan voinut käyttää vapauttaan niinkauvan kuin ihmiset tuvassa tekivät pakemisen vaikeaksi. Hän seiso i senvuoksi hiljaa kädet ristissä selän takana, niinkuin hän yhä vielä olisi sidottuna. Vasta nyt kun ovi oli auki ja oli hyvää tilaa, juoksi hän äkkiä vartiainsa käsistä ja luikahti ulos ovesta.

«Mitä? Onko se piru irti!» — huusivat hämmästyneet kalastajat ja juoksivat hänen jälkeensä.

«Jääkää tänne ja, antakaa hänen mennä!» — huusi drotsi Peeder ja pysäytti heidät. — «On parasta että hän pakenee. Hän olisi kuitenkin kohta päässyt vapaaksi. Nyt ei hän varmaankaan uskalla niin pian tulla hoviin, ja meillä on yksi kavaltaja vähemmän joukossamme».

Kalastajat seisoivat vielä aikeissa lähteä pakolaista kiinni ottamaan.

«Niinkuin herra sanoo, antakaa hänen laputtaa helvettiin!» — sanoi vanha Henner Friisiläinen. «Semmoisen poikaviikarinhan voipi puhaltaa pois. Hän ei ketään miestä pelota! Kun toisen kerran saamme hänet käsiimme kierrämme paikalla hänen niskansa nurin. Antakaa hänen nyt vain puikkia kypälämäkeen!»

Sitä kieltä näkyivät kalastajat ymmärtävän ja jäivät paikoilleen.

«Nyt kiitos teidän avustanne ja osanotostanne tähän asiaan, reippaat maanmieheni!» — lausui drotsi Peeder. — «Menkää nyt kukin kotiinne ja pysykää rauhallisina! Ryöväreitä ei täällä tarvitse pelätä, ja teidän kunnan esimiehenne turvallisuudesta minä olen pitävä huolta!»

«Häneltä ei ole taittava hiuskarvaakaan, niinkauvan kuin Melfarin salmella lyöty yksikään merisian pyytäjä!» — vastasi eräs nuori kalastaja.

«Ja jos hän joutuu pulaan sen kuninkaallisen asemiehen tähden, jonka paiskasimme nylkyrinkuoppaan» — sanoi asesepä Troels — «niin on meitä ammattiveljiä kylliksi suojelemaan häntä. Kaksitoista meistä pitää yöllä

vartiota ja jos hän tahtoo paeta, on kuusi miestä purren luona luottimet ja tulitarpeet mukanaan».

«Hyvä, lapseni, hyvä!» -- vastasi vanha Henner. —> Lähtekää nyt vain. Sitä asiaa tahdon miettiä; sanon teille kentiesi ajatukseni ennen päivän nousua!»

Hänen viittauksestaan porvarit ja kalastajat jättivät tuvan. Vanhus tarttui kiivaasti drotsi Peederin käteen. «Jumala ja pyhä Kristian siunatkoon teitä, jalosukuinen nuori herra, siitä mitä olette tänä iltana tehneet minun ja pienen Ooseni edestä!» — sanoi hän liikuttettuna. — «Lurjus olen, jos sen koskaan unhotan. Niitä sanoja, joita puhuitte näille ylhäisille roistoille, en myöskään niin helposti unhotan; ne ovat liikuttaneet minun vanhaa syntistä³ sieluani enemmän kuin välittäisinkään». Tukahuttu mutta äkillinen liikutus, joka ilmeni hänen äänensään, näytti olevan jotain tavatonta, ja ihmetytti pientä Oosea. Isoisä huomasi hänen kummastuksensa ja heitti äkkiä ritarin käden. «Mene nyt vuoteeseesi, lapseni!» — sanoi hän levollisesti — «ja nuku rauhassa, siksi kuin kutsun sinua! Älä näe unta ryöväreistä äläkä mahtavista piruista! Tämä käsi on ennen rangaissut mahtavimpia-kin. Nyt ei se enää ole yhtä nopsa rankaisemaan, nyt se alkaa tehdä eron roistojen välillä. Mutta maailma on suuri; jos emme enää voi elää rauhassa täällä, löydän kait neuvon. Nyt hyvää yötä, lapseni! Rukoile Herraa ja meidän omaa hyvää suojeluspatruunaamme pyhää Kristiania, etta he antaisivat meille meidän syntimme anteeksi eivätkä johdattaisi meitä kiusaukseen! Kas niin, joutuun!»

«Anna minun toki ensin katsoa haavaasi, rakas isoisä!» — lausui pieni Oose pyytäen, samalla kun hän tarttui sydämellisesti hänen käteensä ja suuteli sitä.

«Ei ensinkään, lapseni! Niistä hyttysenpuremista en tahdo kuulla puhuttavan! Etkö kuullut mitä sanoin?»

Vanhuksen ankarasta äänestä ja hiljaisuudesta, jolla tyttö, vaikka vastenmielisesti, hankkiusi häntä tottelemaan, näkyi, että vanha isoisä ei ollut tottunut vastaansanomisiin. Tyttö viipyi kuitenkin vielä. Vanhus tarkkasi hänen silmiään ja huomasi selvästi pikaisen, osaaottavan syrjäkatseen ovea kohti, jossa nuori aseenkantaja vielä seisoi. «Se on totta, poika tuolla ovella — hän ei ole saanut vielä mitään iltaisekseen, ja hän on sen kuitenkin kunniallisesti ansainnut; ilman häntä emme olisi saanut sinua käsiimme. No juoksehan, Oose, ja pidä hänestä huolta keittiössä!»

«Tule, Klaus Skirmen!» — sanoi Oose kaikkesta sie-lustaan iloisena ja niin tuntunomaisella äänellä kuin hän olisi jo kauvan tuntenut hänet, samassa kun hän juoksi ovelle, jossa hän seisoi, tarttui hänen käteensä ja vei hänet iloisena mukanaan keittiöön.

«Kummallinen lapsi!» — mutisi vanhus puoliääneen tsekseen. — «Nyt hän on jälleen pieni villikissa, ja nyt voipi yksi sana tehdä hänet iloiseksi tai surulliseksi. Mutta kun se väkevä unenhenki tulee hänen ylitseen, ei kellään syntisellä ole halua katsoa häntä silmiin. Hm, hm, surkuteltavan vähäpätöinen on meidän voimamme!»

Drotsi Peeder oli vaipunut syviin ajatuksiin eikä ollut huomannut mitä tapahtui; hän oli ottanut esille

pergamenttilehden povitaskustaan, katseli siihen jäykästi eikä näyttänyt tietävän mitä luki.

«Oletteko saaneet onnettoman kirjeen, jalo herra?» — kysyi nyt vanha Henner ja katseli häntä osanotolla — «vai onko se iltarukoustanne kuin luette? Jos sielunne puhuu Herran kanssa, en tahdo häiritä teitä; mutta näyttäisitte toki edes iloisemmalta. Olette nuori ja teillä voi tuskin vielä olla raskaita syntiä omallatunnolla. Te voitte kyllä lukea isämeidän ja avemarianne katsomatta, seisooko paholainen takananne irvistelemässä».

«Mitä sanoit, kunnan vanhus?» — kysyi ritari hamejamelisena ja piilotti äkkiä pergamenttilehden. «Nyt on myöhäinen yö ja minä haluan lepoa. Olen väsynyt paljosta melusta ja matkustamisesta».

«Tulkaa virkistäkää itseänne ensin, jalo herra! Paras vierastupani on valmiina teille. Minulla oli kyllä ensin teille sananen sanottavaa; sillä Jumala tietää, milloin me jälleen kohdataan. Mutta te olette väsynyt, ja minä näen, että teillä on painavia asioita ajateltavana. Tulkaa herra drotsi! Ettehän toki halveksu tuoppia hyvää tanskalaista pursuolutta? — Mitä pirua! Ovatko ne ylhäiset herrat muuttaneet olueni viiniksi? — No, olkoon menneeksi, se oli heiltä kunnan työ.» He asettuivat nyt kumpikin Martti kokin puoliksityhjennetyin viiniboolin ääreen. Kun pikarillinen voimakasta juomaa oli virkistänyt heitä, puhkesi vanha Henner jälleen puhumaan: «Te lausuite vakavan sanan tänä iltana, jalo herra! Korkeasukuiset vieraani pitivät sitä sopimattomana, ja te itse luulette nyt kentiesi hätäillemme; mutta se oli sana oi-

kealla ajallansa minulle ja monelle muulle. Niin, te olette oikeassa, jalo herra! Kruunu on pyhä, kuka sitä sitten kantaneekin, ja kuningas on voideltu mies; häntä vastaan ei ole kukaan rankaisematta nostava kättänsä, olkoonpa hän itse ilkeä saatana, jonka Herramme ja Jumalamme kerran on asettanut meidän kuritusmestariksemme.» —

«Juuri niin en kait sanonut!» — keskeytti hänet drotsi — «mutta ei puuttunut paljon, ettei se ollut ajatukseni. — Kuinka nyt siihen johduit? Tunsitko näitä herroja?»

«Kuka ei tuntisi rohkeata Valdemar herttuaa ja uskalikkoa kreivi Jaakobia?» — vastasi Henner. — «Heidän hyvät ystävänsä tunnen myöskin; mitä sillä kunnon väellä on kilpeensä kirjoitettuna, ei ole mikään salaisuus. Tämä Roskildin tuomiorovasti kuuluu olevan kauhean oppinut mies; mutta Herramme varjalkoon meitä hänestä; hän on sekä sielultaan että ruumiiltaan tuo vanha arkkipiispa Jaakob ilmielävänä, hän, jonka kuninkaan isä vangitsi ja joka pani koko maan ja valtakunnan pannakiroukseen. Pitkä, suurinenänen rovasti kuuluu myöskin olevan samaa sukua. Siitä nyt ei uskalla puhua ääneen; mutta te, niinkuin kaikki muutkin ihmiset, tiedätte kyllä, että sillä saatanan arkkipiispalla oli sormensa mukana pelissä, kun meidän Herramme pyhä ruumis löi Kristofer kuninkaan sydämen pirstaleiksi.»

«Valitettavasti, vanhus, olet oikeassa!» — sanoi drotsi Peeder. — «Tämä yltiöpää mestari Grand on Jakob Erlandinpojan heimolainen sekä suvultaan että hengeltään. Hän on viisain heistä kaikista, niin tulinen ja suurisuinen

kuin hän onkin uhkamielisessä ylpeydessään». Hän oli jälleen ottanut pergamenttilehden taskustaan ja katseli sitä. «Tunnetko ritari Tuuko Abildgoordin, herttuan drotsin?»

«Tunnen kyllä, se oli tuo ryhdikäs, lystillinen, sileänaamainen herra, joka istui niin suorana siinä missä te nyt istutte, papukaijanvihreässä takissaan ja kauhtanasaan. Minä tunsin ne kaikki tyyni».

«Ritari Laave Litle ei kuitenkaan, Jumalan kiitos, ollut täällä» — sanoi drotsi Peeder tukahutetulla huokauksella. — «Ne ovat jaloa sukua nämä Litlet — tulisivat he vain kaikki vanhaan Jon ritariin! Uskollisempaa miestä ei ole Tanskan valtakunnassa, ja hän voipi kuitenkin valittaa samaa vääryyttä kuin hänen sukulaisensa».

«Heitä emme saa tuomita liian ankarasti, jalo herra!» — lausui Henner jälleen. — «Ritari Laave tuli Beltin yli eilen. Oli surkeata nähdä sitä miestä; hän oli kyllä käynyt sukulaisissaan. Sen saattoi hänestä nähdä. Häpeä on raskas risti. Vanha Pallehan on kadottanut järkensä sen vuoksi; ja sitten urhea, ylpeä Stiig Antinpoika itse — häntä en voi ajatella ilman että sydämeni melkein kääntyy paikoiltaan rinnassani; suurempaa sotapäällikköä ei Tanskalla ole ollut Pohjoisalbingin Albert kreivin ja kuningas Valdemar Seierin jälkeen; häntähän itse mahtava Ruotsin kuningas Latolukko saapi kiittää kruunustaan. — Ah, jalo herra drotsi! Kun ajattelen itseäni sen miehen sijassa, mustenee silmissäni; enhän toki voisi sanoa, että kruunu on pyhä, kun näkisin vaimoni kunnianmurhaajan kantavan sitä, niinkuin pääperkeleen pukinsarviaan».

«Ja kuitenkin, kunnan Henner, kuitenkin täytyisi sinun niin sanoa, hänenkin asemassaan, jos isänmaa olisi sinulle rakkaampi, kuin sinä itse, ja sielusi autuus kalliimpi kuin kosto».

«Autuus!» — sanoi Henner synkkänä — «hm, älkää puhuko niin varmasti ihmisen autuudesta, herra drotsi! Sitä ei kyllä itse piispakaan menisi tekemään. Uskotteko siis niin varmaan, että se mies tulee ijankaikkisesti tuomituksi, joka nostaa kätensä kruunattua konnaa vastaan?»

«Älkäämme tuomitko ketään, ettei meitä tuomittaisi! — vastasi ritari ankaralla vakavuudella. — «Mutta kaikkein viimeksi tuomitkaamme häntä, jota ei kukaan ihminen tuomitse, vaan jolla on tuomarinsa tähtien yläpuolella!»

«Hm, hm, lienette tosin oikeassa, herra, kun on puhe oikeasta kuninkaasta, jonka kansa on vapaasti valinnut ja joka ei ole ryöstänyt itsellensä kruunua veljenmurhalla eikä väärällä valalla, niinkuin Aabel kuningas. Jos näkisitte sen miehen, joka ampui nuolen Aabel kuninkaan sydämeen, jalo herra, voisitteko katsoa häntä silmiin ja sanoa, että hän oli jumalaton isänmaanpetturi ja kuninkaanmurhaaja, joka on tuleva ijankaikkisesti kadotetuksi?»

«Kuinka semmoinen johtuu mieleesi, vanhus?» — kysyi ritari hämmästyneenä. — «Minähän sanon, etten ketään tahdo tuomita, ja — todellakin, sitä miestä uskaltais vain vähimmin tuomita, jonka vanhurskas tuomari tuolla ylhäällä valitsi hurskaan kuningas Eerik Valdemarinpo-

jan kostajaksi ja syöksemään veljenmurhaajan Tanskan valtaistuimelta«.

»Se mies seisoo edessänne, herra drotsi!« — sanoi Henner Friisiläinen ja nousi. — Tällä kädellä minä ammuin nuolen, joka lävisti Aabel kuninkaan petollisen sydämen — tuolla riippuu teräsjousi, joka sinkautti kuoleman ja kirouksen tuomion veljenmurhaajan ylitse«.

Hämmästyneenä nousi ritari ylös ja katseli omituisella kauhuntunteella rotevaa, voimakasta ukkoa, joka puolipimeässä huoneessa seisoi hänen edessänsä kalpeana kuin peljättävä sankarin haamu. »Jos olet tehnyt sen teon, vanhus« — sai hän vaivoin lausutuksi — »niin anna minun olla viimeisenä ihmissieluna, jota raskautat niin kauhealla salaisuudella! Ja varo itseäsi — jos Valdemar herttua olisi ennen tiennyt, mitä tuo jousi on toimittanut, niin ei kukaan ihminen maassa olisi voinut sinua pelastaa«.

»Se on pienin suruni!« — vastasi ukko. — »Te ette minua ilmianna, sen tiedän, ja paitsi teitä ei tiedä kukaan maailmassa, mitä vanha Henner miettii, kun sydämyönä myrskyää, niinkuin villien metsämiesten joukko ryntäisi kattoni ylitse ulvovine koirineen. Älkää luulko, että minä kadun parhainta tekoani elämässäni! Ei, Jumala ja pyhä Kristian olkoot ylistetyt, minä en pelkää sitä hetkeä, jolloin olen seisova Aabel kuninkaan kanssa Herran tuomioistuimen edessä. Ja kuitenkin, herra ritari, kuitenkin on kummallista ajatella, kun on temmannut pois sielun armonajasta ja syössyt kadotukseen syntisen, ennenkuin hänen oikea hetkensä oli tullut. Mutta se on

vanhuuden heikkoutta — minä tiedän sen kyllä; se onkin vain yöllä, kun sellaiset ajatukset tulevat mieleeni; kun päivällä katselen tuota jouta, tunnen ylpeydellä, että tämä käsi kuitenkin kerran on pelastanut Tanskanmaan perikadosta. Niinkuin sanoin, se on vain yöllä, kun sydämeni heltyy ja minun tulee surku sitä kuollutta perkelettä«.

»Rukoile armollista Jumalaa hänen sielunsa puolesta!«
— sanoi ritari osaaottavalla levottomuudella.

«En, *sitä* en voi tehdä, herra drotsi! Eikä se mitään hyödyttäisikään. Mitä olen voinut, sen olen tehnyt, ojentamalla käteni kelpo tavalla hänen hyväkseen, mutta se oli turhaan; hän on tuomittu ikuiseen rauhattomuuteen. Minä työnsin kuusikyynäräisen poltetun tammiseipään hänen mädänneen ruumiinsa läpi Gottorpin suohon; mutta mitä se auttoi? Se ylpeä saatana ei tahtonut kuitenkaan maata suossa, eikä hän salli muillekaan rauhaa maata. Te olette varmaankin kuulleet, mitä kerrotaan hänen öisistä retkistään? Joka sydänyö kuuluu hän mustana kuin korppi jahtiorhinsa selässä kulkevan Gottorpin kankaalla kolme tulenahehkuvaa helvetinkoiraa kantapäillään. Minä en ole, Jumalan kiitos, itse nähnyt sitä; mutta joka sydänyö suhisee ja vinkuu kuitenkin minun korvissani niin että minun täytyy herätä, vaikka nukkuisin kuin kivi. Ehkä siinä on juorua ja taikauskoa lisänä, ja kentiesi se on vain veri, joka nousee päähäni, kun makaan; mutta minä en ole nyt kolmenkymmenen kolmen vuoden kuluessa voinut sulkea silmäni kahteen tuntiin tuon kirokun puoliyöhhetken jälkeen. Ja — kuuletteko herra? Nyt

suhisee ja vinkuu jälleen!» Hän tukki molemmin käsin korvansa ja pudisti levoton ja tuskallinen ilme kasvoillaan harmaata päätään.

»Onneton vanhus!« — sanoi ritari. — »Kentiesi se ei olekaan veri eikä vainaja, joka tekee sinut rauhatto-maksi. Uskon pikemmin, että se on salainen epäily rehellisessä sydämessäsi, oliko tekosi myöskin oikea ja Jumalalle otollinen. Neuvottele asiasta Jumalaa pelkää-vän papin kanssa ja etsi rauhaa siltä Herralta, joka sen todella yksinään voi ottaa ja antaa! Mutta pidä nyt myöskin huolta ajallisesta rauhastasi ja turvallisuudestasi — ei ainoastaan tämän asian vuoksi, vaan myöskin sen johdosta, mitä tänään on tapahtunut. Ei se ollut Raane kamaripoika itse, sen me molemmat toki hyvin tiedämme, se oli mahtavampi mies, joka oli valinnut sinun viattoman Oosesi uhriksään. Minä tunnen hänet sen pahempi! Mi-nut hän kentiesi vain säästää viisaudesta; mutta hän ei heitä aijettaan senvuoksi, että se kerran epäonnistui. Aseenkantajasta tuolla nylkyrinkuopassa voisi myöskin sinulle koitua vaaraa. Minä tiedän ainoastaan yhden neuvon, vanha Henner. Sinun täytyy heti lähteä tytön kanssa Beltin yli, vielä ennen päivän koittoa! Toimita sitten talosi ja tavarasi myydyksi täällä! Mutta lähde viipymättä minun voutini luokse Harrestrupiin; annan sinulle kirjeen mukaasi. Hän osottaa sinulle vapaan met-säpirttini Finnerupissa. Siellä olette sekä sinä että Oose turvassa. Tuuli on hyvä. Älä mieti liian kauvan!«

Vanhus oli istunut penkille; hän nojasi kyynärpääl-lään pöytään, ja suuri kurttuinen otsa oli painunut hä-

nen soturikätkään vastaan. »No hyvä, minä seuraan neuvoanne ja otan kiitoksella ja kunnioituksella vastaan teidän tarjouksenne, jalosukuinen nuori herra!« — sanoi hän nyt päättävästi ja nousi. — »En tämän harmaan pääni vuoksi; vaikka se olisikin tuomittu putoamaan pyövelin kirveen iskusta, niin en nyt vanhoilla päivilläni tahtoisipaeta sitäkään kolausta välttääkseni; mutta tyttö on pelastettava; hän on silmäteräni ja minun sieluni ilo — hän on hyvä ja viaton, hän ei edes itse ymmärrä raskaita unelmiaan. Jumala suokoon etteivät ne koskaan toteutuisi! Hän on pelastettava — ja teillä on oikein, aika kiirehtii. Te olette myöskin osottaneet minulle tien rauhaan, herra drotsi, ja minä tahdon seurata sitä!« — Näin sanoen puristi hän uskollisesti ritarin kättä ja läksi ulos toimittamaan tarpeellisia varustuksia pakoa varten.

Drotsi otti äkkiä esille pergamenttikirjeen, jota hän äsken oli lukenut; hän repäisi siitä puhtaan palasen ja kirjoitti siihen hopeakynällä, joka hänellä oli mukana, muutamia sanoja Viborgin luona olevan Harrestrup nimisen tilansa linnanvoudille. Tuskin oli hän lopettanut lyhyen kirjoituksensa, kun väsymys, jota vastaan hän oli kauvan taistellut, yllätti hänet, kynä putosi hänen kädestään ja suuret pitkäripsiset silmäluomet sulkeutuivat vastoin hänen tahtoaan; hän nojautsi vähitellen taapäin ja lepäsi selkä seinää vasten. Näin istui hän muutaman silmänräpäyksen uinahtaen ja näkyi uneksivan jostakin rakkaasta ja ystävällisestä olennoista. Melkein loppuun palaneen kynttilän heikko valo kajasti nuorille, mutta voimakkailla ja melkein ankarilla kasvoilla, jotka nyt kui-

tenkin ystävällisesti hymyilivät, samalla kun hän piteli kaulassaan takin alla piilevää punarubiinista rukousnauhaa, jossa riippui yksi ainoa merenkultahelmi, joka näytti kuuluneen naisen kaularihmaan. Hänen vasen kätensä oli vielä vakavasti ja ikäänkuin puoliksi valveilla ja varoen pergamentillä, joka oli pöydällä avoinna hänen edessään. Hän uneksi parhaillaan tässä asennossa, kun ovi hiljaa aukeni ja sisälle tirkistivät kasvot, joiden punainen, orastava huuliparta ja viekas naama, vaikkakin sitä puoliksi peitti karvainen kalastajahattu, kuitenkin kohta ilmaisivat kamaripoika Raanen. Hän oli kokonaan puettu kalastajaksi; hän jätti oven raolleen ja hiipi varovasti tupaan. Hän läheni varpaillaan pöytää, jolla ritarin vasen käsi vielä oli paperein päällä painuneena. Heitettyään tutkivan katseen nukkujaan, kiintyivät kamaripojan pienet, harmaat silmät uteliaasti tarkaten kirjeeseen; hän hämmästyi ja yritti salavihkaa temmata paperia; mutta ritari teki liikkeen oikealla kädellään ja viekas vakoilija vetäytyi äkkiä takaisin. Hän lähestyi jälleen varovasti, katsoi vielä kerran jännitetyllä huomiolla kirjettä ja kalpeni, nähdessään oman nimensä pitkällä nimelistalla, joka oli irrallaan kirjeessä ja jossa oli päällekirjoituksena »Liittoutuneet«. Hän hamusi kädellään tikaria, jonka kirkas hopeakahva pilkisti esiin hänen povitaskustaan; mutta näytti äkkiä epäröivän, samalla kun hänen silmänsä nyt myöskin sattuivat Harrestrupin linnanvoudille kirjoitettuun pieneen paperiliuskaan; hän tuntui kummastuvan sitä lukiessaan ja riemuitsevalla hymyllä hiipi hän jälleen hiljaa ulos ovesta, niikuin oli tullutkin.

Vähä sen jälkeen heräsi drotsi Peeder, lyhyestä unestaan täysin virkistyneenä, ja kuuli tuvassa ankaraa metelliä, äänekästä naurua, kulkusten helinää, rautaisia kengänkorkoja ja kiliseviä kannuksia. Hän avasi silmänsä ja näki suuren, vahvan ja jotenkin lihavan herran, jolla oli pyöreät iloiset kasvot ja paksu ruskea parta, joka ilmaisi täyttää miehuudenikää. Pari suuria kultakannuksia kantapäissään polki vieras herra lattiaa ja paiskasi vilkkaalla kädenliikkeellä lyhyen kauhtanansa hartioiltaan, jolloin komea ritarinpuku ja pari loistavia kultavitjoja tuli näkyviin. Hän käveli tuvassa edestakaisin, iloisesti puhellen kahden vähemmin komeasti puetun ritarin ja pitkän, ruumiiltaan suhteettomasti kasvaneen henkilön kanssa, jonka lyhyt kulkustakki ja pitkällä, niskaan riippuvalla ketunhännällä varustettu suippohattu osottivat hänen hovinarrinartvoaan.

Hämmästyneenä tarttui nuori drotsi ensiksi kirjjeeseen, joka oli hänen edessään ja pisti sen äkkiä povitaskuunsa. Sitten hän nousi ja tervehti vieraita herroja kohtelihaasti pyytäen anteeksi, ettei ollut ennen heitä huomannut. «Jos näen oikein» — sanoi hän — «on se korkeasuokainen kreivi Gerhard Holsteinilainen, jota minulla on kunnia tervehtiä.»

«Aivan oikein, herra ritari!» — vastasi paksu, iloinen herra. — «Ja jollen erehdy, on se minun onnellinen kilpailijani viime vuodelta Ruotsin kruunausturnajaisissa, ritari Peeder Hessel — eikö totta? Ja nyt jo drotsina, niin kuin kuulen?»

Ritari myönsi kumartaen.

«Te näette tässä onnen suosikin, hyvät herrat!» — jatkoi kreivi Gerhard ja kääntyi seurueeseensa. — «Tämä nuori herra voi jo kehua olevansa suuremmassa suosiossa Tanskan hovissa kuin minä ja kukaan ruhtinaallinen täysverinen läänitysmies. Hän kantaa kauniin Agnes kuninggattaren väriä — ja valvoo, niinkuin näette, maan ja valtakunnan yli, niinkuin kunnan drotsin tulee.» —

Vieraat ritarit hymyilivät, ja pitkä hovinარი keikautti hullunkurisesti ihmetellen naamaansa, helisti kulkusiin ja kumarsi sitten pitkän olemuksensa melkein nenä lattiaan drotsin eteen, jolloin ketunhäntä heilahti narrinhatun yli ja pyyhkäsi ritaria käteen.

Drotsi Peeder heitti välinpitämättömän katseen ilveilijään ja kääntyi rauhallisesti ruhtinaalliseen herraan. «Jollei ymmärtäväinen ja urhollinen kreivi Gerhard suo minulle sitä väriä, jota kannan» — lausui hän — «ja jollette usko olevani sen arvoinen, herra kreivi, niin on teillä vielä vapaus taistella siitä kanssani, mutta vain keihäällä ja miekalla, ei pilkkapuheilla eikä hovinarrinne kulkustenkilinällä ja ketunhäntäkonsteilla. Tavattomista ponnistuksista johtunut väsymys on minut täällä silmänräpäyksen yllättänyt; jos en teistä sen vuoksi näytä niin valppaalta maan ja kuninkaan palvelijalta, kuin drotsin tulee olla, niin uskalta kuitenkin valvoa kilpaa sekä teidän että kenen hyvänsä ruhtinaallisen herran kanssa, joka kutsuu itseänsä Tanskan kuninkaanhuoneen ystäväksi».

«Ymmärrättehän toki pilaa, kunnan drotsi Hessel!» — vastasi kreivi hyväntahtoisella hymyllä. — «Kaukana minusta, että tahtoisin lähennellä sellaista miestä, kuin

teitä! Älkää vain luulko minusta pahaa senvuoksi, että rehellisellä sydämellä kadehdin onneanne erään naisen suosiossa enkä olisi suonut teille viimeistä turnajaispalkintoa. Minä otan mielelläni vastaan tämän haaston taittamaan kehästä jälleen kanssanne sopivassa tilaisuudessa; tahdon kaikesta sydämestäni taistella kanssanne arvosta kauneimman naisen ritarina; — mutta ilman mitään vihaa, herra drotsi, kaikessa ystävyudessa, iloisesti ja hauskasti, niinkuin tavallista, aivan niinkuin reippaiden ja kunnianhimoisten ritarien sopii riidellä. Älkää suuttuko minun Pitkäkoipi Vanhaanpoikaani!» jatkoi hän ja osotti hovinarriaan. — «Hänellä on nyt kerran täysi vapaus minun ja ystäväini seurassa, eikä hän tarkoita niin pahaa. Kaikella arvonannolla kunnniata kohtaan, en usko, että se on niin höllässä minulla itselläni tai muilla, että etuoikeutettu narri voisi sen pyyhkäistä pois ketunhännällään. Sitä paitsi on minusta sekä kunniallista että kristillistä silloin tällöin muistuttaa itseänsä, että me kuitenkin kaikki olemme narreja Herramme edessä. Ja nyt rauhaa ja ymmärrystä!» Näin sanoen tervehti hän drotsi Peederiä ystävällisesti, ja nuori ritari otti sovittavan kädenlyönnin ilolla vastaan. Hän kuuli nyt, että kreivi Gerhard juuri oli tullut Beltin yli seurueineen ja oli matkalla Nyborgiin, siellä pidettävän daanehovin juhlallisuuksiin. Drotsi Peederillä oli sama tie. He päättivät kohta matkustaa toistensa seurassa ja lähteä liikkeelle heti kun kreivi ja hänen kumppaninsa olivat ennättäneet virkistäytyä. Sillä välin kun äsken tulleet vieraat istuivat iloisina pöytään, joka vielä oli rikkaasti katettu kaikella, millä he halusivat, jätti drotsi Peeder vierastu-

van. Hän meni keittiöön, jossa hän tapasi Henner Friisiläisen ja hänen tyttärentyttäreensä matkavalmiina. Hän antoi vanhukselle lyhyen kirjeensä Harrestrupin linnanvoudille ja kiirehti pakoa. Vanha Henner antoi vielä nou-taa aseensa ja varuksensa, jonka hän ääneti ja ajatuksis-saan puki ylleen. Pitkä keihäs kädessään, friisiläinen lii-napanssari rinnan yli ja vanha ruostunut teräsjousi nah-kahihnassa selässä, otti hän ritaria sydämellisesti kädestä jäähyväisiksi ja puristi sitä uskollisesti, sanomatta sanaa-kaan. Kyyneleet mustissa silmissään tarttui pikku Oose drotsin käteen ja painoi sen huulilleen, voimatta sanoa muuta kuin: «Kiitos, herra ritari, hyvästi!» Hän taputti tyttöä ystävällisesti poskelle, ja nyt vasta hän huomasi tytön erinomaisen kauneuden ja tuon sekoituksen ylevyyttä ja lapsellista yksinkertaisuutta, joka teki pienet kasvot niin merkillisiksi.

Klaus Skirmen näytti myöskin odottavan liikuttavia jäähyväisiä Ooselta; hän koetti olla reipas, jottei näyt-täisi liian hellältä eikä ilmaisisi, mitä hänen sydämessään salassa liikkui; mutta tyttö löi hänet hansikkaallaan lei-killisesti ritarikseen, samalla kun hän kuivasi silmänsä ja juoksi ulos keittiöstä.

Ennen auringon nousua ratsasti drotsi Peeder kreivi Gerhardin ja hänen seurueensa kanssa iloisesti leikkiä las-kien Middelfartin katuja pitkin. Klaus Skirmen tuli jälessä pohjalaisellaan juhlallisen hovinarrin seurassa. Nuori, rei-pas aseenkantaja katsahti vielä kerran taakseen laivasil-lalle päin. Siellä seisoi asesepä Troels sekä joukko por-vareita ja merisianpyytäjiä, jotka kaikki hiljaa ja vakavina

katselivat pientä purjevenettä, joka navakassa myötätulessa kiiti pois Beltin yli ja josta Henner Friisiläinen ja hänen tyttärentyttärensä vielä viittoivat heillä ystävällisiä jäähyväisiä.

Viides luku.

Oli kaunis kevätaamu. Hieno aamuauer väreili maiseilla. Kirkkaita aamuruskon punaamia kastehelmiä kimmenteli hämähäkin verkoissa hiljan puhjenneissa pensastoissa tien varrella. Ritarit olivat tulleet Middelfardin rannalla olevalle kukkulalle. Aurinko nousi aivan heidän edessään ja loi elämää yli ihanan näköalan, samalla kuntuhanneet iloiset leivoset liitelivät riemulaulujansa viritellen heidän päittensä yllä. Kun matkustajat nyt ratsastivat hitaammin saadaksensa oikein katsella kaunista näkyä, kiiti heidän ohitsensa täyttä nelistä pitkä, hoikka ratsastaja kalastajan puvussa ja karvalakki korviin painettuna. Ritarit eivät olleet häntä huomanneet; mutta Klaus Skirmen ratsasti nopeasti herransa luokse. »Se oli Raane kamaripoika, herra drotsi!« — sanoi hän kiihkeästi. — »Hänen hieno ketunnokkansa pilkisti esiin lakin alta. Rienänkö hänen jälkeensä?«

»Ei tarvitse«, — vastasi drotsi Peeder rypistäen ottaensa — »jos hän kulkee *sitä* tietä, tapaamme hänet kyllä aikoinaan Nyborgissa.«

»Mutta jos hän ensimmäsenä saapi puhutella kuningasta, herra, niin tiedätte kyllä, miten käypi.«

»Minä tiedän sen kuitenkin,« — vastasi drotsi. — »Anna hänen mennä!«

Nuori aseenkantaja vaikenä ja vetäytyi vaatimattomana entisen välimatkan päähän herrastaan ja hänen ylhäisestä seurastaan.

»Ihana maa!« — sanoi kreivi Gerhard ja katseli viehättyneenä loistavia, tuoksuvia maisemia, jotka aamuauringon kultaamina ystävällisesti levisivät hänen iloisten, elinintoisten silmänsä eteen.

»Niinpä niin!« — vastasi drotsi Peeder kaihomielisen vakavana. — »Jos kansa olisi yhtä onnellinen, kuin maa on ihana ja iloinen nähdä, niin olisi Tanskanmaa maallinen paratiisi. Mutta me olemme tulleet pari ihmisikää jään myöhäiseen maailmaan, jalo kreivi! Jospa olisi elänyt Valdemar Seierin nuoruudessa tai hänen suuren isänsä päivinä. Ne olivat aikoja.«

»Ei ainoastaan maa ole sama, herra drotsi,« — sanoi kreivi — »kansakin on toki pohjaltaan sama. Annahan jonkun suuren Valdemarin jälleen nousta joukostanne, niin teillä on nuo vanhat, loistavat päivät uudelleen. Se loisto, jota te nyt kaipaatte, sai kyllä useasti minun kunnan esiisieni silmät vesille, eikä meillä holsteinilaisilla kreiveillä ole suurta syytä toivoa takaisin tuota ihanuutta. Mutta olisin kuitenkin huono ritari, jos en puolestani minäkin ihailisi tuota loistavaa aikaa, enkä suinkaan moiti ketään Tanskan miestä sen vuoksi, että hän sitä kaipaa. Mutta mitä sanotte nuoresta Eerik prinssistä, pikku kuninkaasta, joksi kait meidän häntä jo on kutsuttava? Minä tiedän, että te olette hänen asemestarinsa, ja hän kuuluu jo olevan koko ritari.«

»Hänessä on vielä minun ja kaikkien tanskalaisten sydänten toivo!« — vastasi drotsi. — »Ja jos Jumala suo, ei se toivo ole tuleva häpeään. Jos hänen on sallittu kerran kantaa valtiikkaa, lupaan teille vähintään, ettei kukaan ole harjoitettava maassa vääryyttä eikä konnantöitä, ja se jo on jotakin suurta. Tanskanmaa ei luullakseni aina tarvitse suurta miestä valtaistuimella, ollakseen onnellinen. Niitä loistavia päiviä, jolloin täällä niitettiin kuolematonta kunniaa, en odota takaisin meidän aikanamme. Sadan vuoden perästä ei kentiesi kukaan muista niitä nimiä, joita nyt useimmin kuulemme daanehoveissa; mutta ne pylväät, jotka tukivat horjuvaa valtaistuinta, eivät ole siellä seisoneet turhaan, vaikkakin ne kerran peittyisivät ja unhotuisivat sen raunioiden alle.«

»Keitä luette noihin pylväisiin, herra drotsi, paitsi itseänne?« — kysyi kreivi Gerhard; puolittain leikkisellä äänellä, ja näytti vastenmielisesti antautuvan liian syviin keskusteluihin niin vakavassa asiassa, joka ei nyt soveltunut hänen huolettomaan iloisuuteensa.

»Itseäni en valitettavasti vielä uskalla lukea maan ja kuninkaanhuoneen ansiomiehiin,« — vastasi nuori drotsi vaatimattomasti — »mutta jos kerran tulen yhtä vanhaksi ja viisaaksi kuin kunnan Jon Litlemme, yhtä reippaaksi ja urhokkaaksi kuin Daavid Torsteninpoika tai Benedikt Rimordinpoika ja yhtä ymmärtäväiseksi kuin Antvorskovin priori, oppinut Martti mestarimme, niin toivon minäkin ansaitsevani nimen, jota ei ainakaan meidän aikanamme kukaan Tanskanmaan eikä tanskalaisen kuninkaanhuoneen ystävä ole unhottava.«

»No niin, siinä on neljä kelpo ja kunnan miestä,»
— vastasi kreivi. — »Olen kuitenkin kuullut sanottavan,
että vanha Jon ritari olisi jäykkä ja kovasydäminen talon-
poikain kiduttaja.«

»Ankara oikeuden mies hän on, ja sen vuoksi hänestä
varmaankin näinä yleisen laittomuuden ja hillitsemättö-
myyden aikoina puhutaan pahaa,« — lausui drotsi innok-
kaasti. — »Hän pitää kiinni laista ja oikeudesta, eikä tee
mitään erotusta talonpojan ja prelaatin välillä; mutta hän
on yhtä viisas ja varovainen kuin hän on ankara ja uska-
lias; hän sai kuitenkin aikaan sovinnon arkkipiispa Jaa-
kobin kanssa ja vapautti maan pannakirouksesta; hän oli
välittäjänä Ruotsin kruununriidoissa ja sanoi Maunu kunin-
kaalle kovia totuuksia; hän ei pelännyt temmata sanaa
suusta omalta kuninkaaltaan, kun hän viime vuonna oli
uskottuna miehenä prinsessojen perintöjutussa. Kunnolli-
sempaa ja oikeamielisempää miestä ette voi näyttää mi-
nulle Tanskanmaassa.«

»No niin, tiedän kyllä, että häntä pidetään teillä val-
tiomiehen perikuvana,« — vastasi kreivi ja hymyili — »ja
minä kunnioitan miestä suuresti. Mutta se oppinut herra,
jonka mainitsitte, hän on kuitenkin, täytynee teidän tun-
nustaa, kaikessa hurkaudessaan ja viisauudessaan suuri narri.
Uskon mielelläni, että hän on suuri teologi ja filosofi; mutta
kun hän pääsee muinaiskaluihinsa ja logicorumeihinsa tai
mitä ne lienevätkään, ei hän välitä kenen kanssa puhuu
ja on vähällä tehdä maalliset ihmiset hulluiksi viisaudellaan.
Tule tänne, Pitkäkoipi Vanhapoika, sinä osaat kyllä näy-
tellä sitä oppinutta herraa — häntä, jonka näimme Hen-

negaun kreivin luona viime vuonna — hän, joka tuli suoraan Pariisista ja oli tehnyt sen oppineen keksinnön — mestari Martti Maununpoika« —

»Maisteri Martinus de Dacia, liikanimeltä Magni filius, se on tavallisella kielellä: suuren poika!« — sanoi puolioppinut hovinarri oikaisten: — »Mestari Martti Maununpojaksi ei kenenkään oppineen miehen sovi kutsua itseänsä, joka on ollut Eiderin toisella puolella.« Hän tekeytyi nyt lystillisen näköiseksi koulumestariksi, pullisti vatsansa ulospäin ja muutti äänensä jonkinlaiseksi salaperäiseksi kuiskaukseksi.

»Oikein, siinä on meillä mies!« — huusi kreivi nau-raen. Samassa asennossa rupesi nyt hovinarri pitämään loogillisilla taidesanoilla höystettyä puhetta siitä, kuinka kovasti tärkeätä oli perinpohjaisesti tuntea martiniaaniset Modi significandi Logicassa*).

Tämä pilakuva kuuluisan Martti mestarin koko olen-nosta ja liikkeistä samoin kuin hänen kasvoistaan ja äänestään huvitti kreivi Gerhardia sanomattomasti; hän nauroi niin, että kyyneleet valuivat silmistä, ja piteli vatsaansa. Molemmat nuoret ritarit, jotka kuuluivat hänen seuruee-seensa, nauroivat myöskin tavattomasti, ja drotsi Peederin täytyi vastoin tahtoansa hymyillä, vaikka tämä pilanteko suuresti pahastutti ja harmitti häntä. »Minä tunnustan teille, herra kreivi,« — sanoi hän vakavasti, niinpian kuin hän yleiseltä naurulta sai sanan vuoron — »että hovinar-rinne todellakin täydellisesti ymmärtää apinantaidon, jolla

*) Tarkoittaen erästä rikkiviisasta kirjoitusta Martti mestarilta.

järkevät ihmiset voidaan tehdä naurunalaiseksi matkimalla ja liioittelemalla kaikkia heidän persoonallisia omituisuuksiaan ja pikku vikojaan, jättämällä tietysti syrjään kaiken jalon ja kunnianarvoisen heissä, jota ei ilveillä kyetä matkimaan. Minun lapsuudessani sitä sanottiin ihmisten irvistelemiseksi ja palkitaan vitsalla ja ankaralla kurituksella, niinkuin pahantapaisten poikanulikoiden kepposia. Kuu-luisa Martti mestari on minun suurestikunnioitettu opettajani ja rippi-isäni, ja jos joku tämän minun selitykseni jälkeen vielä pilkkaa ja lähentelee häntä, saapi hän minun kanssani tekemistä, niinkauvan kuin voin käsivarttani ja ritarillista miekkaani liikuttaa, olkoonpa hän sitten vaikka te itse, jalosukuinen kreivi!«

»Nyt saatte sallia minun nauraa teidän omalla kustannuksellanne, ankara herra drotsi!« — vastasi kreivi, kuitenkin enään nauramatta. — »Ollaanko Tanskassa vielä sellaisia raakalaisia, ettei ensinkään ymmärretä vapaata miimistä taidetta eikä edes kärsitä, että toiset sillä huvittelevat? Mitä teidän oppineen rippi-isänne hyveet minuun koskevat, kun minä tarvitsen ainoastaan hänen narrimaisuuksiaan, voidakseni viattomalla ja kohtuullisella tavalla edistää terveyttäni, toimittamalla keuhkoni liikkeeseen? Onko meidän sen vuoksi tapeltava, herra ritari? No hyvä, ajan ja paikan sattuessa voipi sekin minusta olla hauskaa leikkiä; mutta näin aamusella, paastonneella vatsalla, en minä koskaan tappele pikkuasioista; voimme lykätä sen, jos tahdotte, siksi kun olemme saaneet päivällistä Oden-sessa. Suokaa minun sillävälän vakuuttaa teille, että pidän kaikessa kunniaissa teidän oppineen Martti mestarinne ja

uskon kaikesta sydämestäni, että hän on kunnollinen ja erinomainen mies.»

«Jos minä ketä pidän arvossa ja kunniaassa, niin en voi hänestä tehdä pilkkaa,» — vastasi drotsi Peeder innokkaasti. — «Se voipi kenties olla tapana muissa maissa; mutta me tanskalaiset emme, Jumalan kiitos, vielä sitä ymmärrä.»

«Se on juuri vika koko teidän elämässänne,» — vastasi kreivi — «ja sen vuoksi teitä usein väärin pidetäänkin yksinkertaisina, vaikka se vain on terveellisen keveyden puutetta teidän mielessänne. Te olette liiaksi yksipuolisia sekä ihailussanne, että moitteissanne. Ihmisluonto nyt kerran ei ole täydellinen. Se edistää totuutta ja pitää eleillä nöyryyttä, kun on silmää puolueetomasti näkemään sekä surkeat että ihanat asiat semmoisina kuin ne esiintyvät tässä kauniissa, hullunkurisessa maailmassa. Minä en tunne yhtään ihmistä, jolla ei olisi myöskin huonot ja naurettavat puolensa, ja juuri parhaimmilla ihmisillä ne astuvat huomattavimmin näkyviin. Ja minun parhaat ystäväni saavat pitää hyvänä, että nauran heidän naurettavaisuuksilleen, samalla kun heidän ansionsa mukaan kunnioitan heidän hyveitään. Saman vapauden annan jokaiselle, joka tuntee minut, ja jos te kerran tahdotte nauraa minun kustaniuksellani, niin näette, etten suutu siitä. Tule Pitkäkoipi Vanhapioka! Näytä tälle kunnan herralle kuinka minä käyttäydyn, kun joskus täydellä todella tulen ihan hulluksi päästäni.»

Hovinarri kumarsi hevosen selästä kunnioittavan näköisenä ja esitti heti hullunkurisen kuvan iloisesta, hyväntahtoisesta naamasta, joka äkkiä naurusta muuttuu ankaran totiseksi ja sitten kiihtyy hillitsemättömään vihaan. Värittääkseen kasvojensa ilmeitä sopivilla liikkeillä, veti hän pitkän puumiekkansa ja huitoi sillä silmittömästi koko seuraa ilman poikkeusta, kuin olisi ollut riivattu.

«Seis, seis! Jo riittää Pitkäkoipi! Sinä saat hevoset hulluiksi ja tekee kirotun kipeätä!» — huusi kreivi hilliten vaivoin hevostaan, samalla kun hän nauroi ja hieroi vasenta käsivarttaan, johon hovinarri oli iskenyt häntä.

«Jos teidän hovissanne huvitellaan sillä tavalla, herra kreivi, niin ei minulla ole enemmän valittamista, kuin teillä itsellänne», — sanoi nyt drotsi Peeder ja nauroi — «mutta sillä ette ole minulle todistaneet omituisen hauskuutuksenne soveliaisuutta.»

Leikkiä laskien pitkitettiin nyt matkaa Odenseen, jossa kreivi Gerhard ja ritarit söivät päivällistä. Kun he iltapäivällä läksivät matkalle Nyborgiin, näytti tuo pieni kiista kokonaan unhottuneen. Kreivi ja drotsi Peeder olivat tulleet niin hyväksi ystäviksi, että he olivat lähettäneet seurueensa tielle edeltäpäin, saadaksensa tuttavallisesti ja häiriintymättä jutella toistensa kanssa. Puhe oli daanehovista joka seuraavaksi päiväksi oli määrätty Nyborgiin ja noista onnettomista riitaisuuksista Valdemar herttuan kanssa, joka oli vaatinut koko valtakun-

taa ja nyt vieläkin väitti itsellään olevan perintöoikeuden Alsiiin ja useihin kruunun alueihin.

«Minun puolestani saavat huomenna tässä asiassa päättää niinkuin tahtovat,» — sanoi kreivi Gerhard nähtävällä välinpitämättömyydellä. — «Mutta jos tahdotte tietää minun ajatustani, herra drotsi, niin täytyy minun suoraan tunnustaa, että minusta nuori herttua on oikeassa, niin kauvan kuin hän ainoastaan vaatii isänsä lääninä rikkomattomana eikä jännitä jousta korkeammalle. Mitä hänen isänsä, onneton Eerik herttua, sai kärsiä, sitä ei poika koskaan unhota. Hänen perintöoikeutensa herttuakuntaan oli selvä; mutta häntä syötettiin tyhjillä lupauksilla. Että hän viimein tuli hulluksi päästään ja tarttui siihen riidanratkaisijaan, joka jokaisella ritarilla ja ruhtinaalla on sivullaan, siitä en häntä moiti; mutta että hän rupesi hurskaasti käymään pää kumarassa, kun hullusti kävi, ja vihoissaan kuolemaan luostarissa, se oli suuri tyhmyys. Sitä tapaa, jolla sittemmin on poikaa kohdeltu, ette voi puolustaa; mutta ei ole tarviskaan: jos teillä olisi ollut valta, ei olisi koskaan niin tapahtunut.»

«Mutta teidän täytyy kuitenkin myöntää, että se on kerrassaan väärin ja tavattoman tyhmänrohkeata,» — keskeytti drotsi Peeder hänet kiivaasti.

«Minä tiedän, mitä tahdotte sanoa,» — jatkoi kreivi — «mutta yksi vääryys on tuonut toisen mukanaan. Kuninkaan pakollisena holhottina olisi Valdemar herttua saanut vanheta ja harmaantua omistamatta jalankaan leveätä maanpalaa isänsä läänistä, jos ei hänellä itsellään

olisi poikana ollut tarpeeksi luuta nenässään väittämään oikeuttansa niinkuin mies. Hän ajoi sen voimakkaasti läpi, ja kaikki olisi vielä voinut kääntyä hyväksi. Mutta miksi yhä edelleen pikkumaisesti ja surkeasti kiusoittaa häntä ja tarjota hänelle noita pieniä saarenpahasia? — Siitä koko onnettomuus. Ilman sitä vääryyttä olisi hän tuskin avannut suutansa niin leveäksi ja uhannut niellä koko Tanskanmaan. Mutta nyt hän on täysikäinen, ja nyt hän on teille liian väkevä; hän on huimapäinen ja raju, ja nyt saatte katsoa, kuinka voitte pitää häntä aisoissa. Ajat ovat levottomat, herra drotsi, ja suurten tyytymättömyys on hyödyksi herttualle. Mutta älkäämme ajatelko sen enempää noita kirotuita asioita! Minä en sekaannu näihin valtioasioihin niin kauan kuin minun annetaan olla rauhassa. Minä tulen, niinkuin sanottu, daanehoviin ainoastaan huvittelemaan ja katsomaan ihaanaa Agnes kuningatarta, ja täytyyhän teidän toki myöntää, että se on sekä kaunis että arvokas päämaali matkalleni.»

Kreivin kääntäessä puheen tälle tolalle, punastui drotsi Peeder ja näytti hämmästyvän. «Sen kunnioittavan huomion, jota osotatte jalolle kuningattarellemme, herra kreivi,» — lausui hän vakavana — «ansaitsee hän tosin täydellisesti, eikä kukaan voi moittia teitä siitä, etette tahdo jäädä tanskalaista ritaristoa jälkeen kohtelijaisuudessa; mutta en kuitenkaan voi uskoa, että te ainoastaan sensähden tulette daanehoviin. Jos aikomuksenne on, niinkuin tuntuu, kannattaa Valdemar herttuata hänen rohkeissa väitteissään, niin harkitkaa asiata tar-

koin! Kruunun ja valtakunnan itsenäisyys on vaarassa. Jos ei anneta asiaa laillisesti riidanvälittäjäin ratkaistavaksi, ja jos ei siihen kummaltakin puolin olla tyytyväisiä, niin voipi verinen kansalaissota olla pelättävissä.»

«Niinkuin sanon teille, herra drotsi, minä en sekaannu vähintäkään näihin valtioasioihin. — Onhan toki varma, että koko hovi on Nyborgissa ja kaunis, rakastettava kuningatar mukana?»

«Niin ainakin oli määrätty,» — sanoi drotsi Peeder kylmästi ja tunki itsensä vastenmielisesti loukkaantuneeksi tästä avomielisyydestä, joka samalla hänestä näytti kuningattaren persoonan ja kuninkaanhuoneen lähentelemiseltä. «Minusta näyttää kummalliselta, herra kreivi,» — jatkoi hän pidätetyllä harmilla — «että te niin häikäilemättä lausutte julki, mitä jokaisen kunnan ritarin ja kauneuden ihailijan toki on tapana ainoastaan osottaa väreillään ja kilvellään, varsinkin semmoisessa tilaisuudessa kuin tämä, jossa ritarillisella kunnioituksella on niin ahtaat ja määrättyt rajat. Teidän surulliseen leskimiehen tilaanne en myöskään voi helposti yhdistää tätä erinomaista huomiota kaunottaria kohtaan.»

«Minulla on tavallisesti rauhallinen ja onnellinen mieliala, herra drotsi,» — sanoi kreivi välinpitämättömästi — «ja näyttää siltä, kuin ottaisitte sen huomioon. Minä harvoin vihastun enempää, kuin on soveliasta terveydelleni ja hauskuudelleni. Mikä minulle on mieleistä tai vastenmielistä, sitä en ollenkaan tahdo salata, vielä vähemmin näin neljän silmän kesken, ja jos te siinä näette jotakin erinomaista tahi huvittavaa, niin olkoon men-

neeksi minun puolestani; minusta on oikein rakasta, että minun hauskuuteni täten voi yhtyä muiden hauskuuteen»

«Mutta tämä teidän avosydämisyysenne ja hauskuutenne, herra kreivi, tuntuu minusta sen korkean naisen lähentelemiseltä, jonka värejä minä syvällä kunnioituksella kannan, samoin kuin itse minun herrani ja kuninkaankin lähentelemiseltä, ja teidän täytyy suoda minulle anteeksi, että uskallan häiritä liian rauhallista ja onnellista mielialaanne.»

«Vai niin!» — keskeytti hänet kreivi, muuttaen äkkiä välinpitämättömän äänensä ankaran vakavaksi — «ovatko niin asiat? Nyt minä tiedän, mitä tahdoin tietää ja olen heti valmis palvelukseen, jonka teille aamupäivällä lupasin; mutta ensiksi tahdon kuitenkin tehdä avomielisyyteni teille ymmärrettäväksi, herra drotsi. Minä tahdoin vain nähdä, pukeuduitteko haarniskaan minun peittelemättömän ihastukseni johdosta korkeaan hallitsijattareemme, päättääkseni siitä, mitä minun oli uskominen eräistä käsittämättömistä huhuista, jotka arvattavasti ovat teille yhtä tuttuja, kuin minullekin.»

«Huhuista?» — toisti nuori drotsi ja tuli veripunaiseksi. — «Jos ne ovat huhuja, jotka loukkaavat minun tai korkeampien henkilöitten kunnian, niin ne ovat valhettelijat ja kunnianhäväisijät, jotka niitä levittävät ja häpeämätön lurjus, joka niitä usko.»

«Mitä siihen korkeaan naiseen tulee, joka näistä huhuista enin kärsii,» — vastasi kreivi säkenöivin silmin — «niin olkoon kaukana minusta, että uskoisin niitä!

Mutta mitä tulee teihin, nuori, korkeallelentävä herraseni, niin on minulla nyt syytä uskoa, että te olette tulleet vähän pyörälle päästänne onnenritari-korkeudessaanne, ja että kotka teidän sinetissänne pinnistää siipiänsä niin leveälle, että voipi käydä tarpeelliseksi tyypistää niitä.»

Drotsi Peeder kalpeni harmista ja tarttui miekkaansa.

«Minä voisin valita toisen tien, saattaakseni teidät vähän ajattelemaan ja herättääkseni teitä vaarallisesta, mielettömästä unesta,» — jatkoi kiihtynyt kreivi. — «Te kuljette silmät kiinni tornin huipulla; minun tarvitsee vain sanoa teidän nimenne oikealla ajalla ja oikeassa paikassa, nähdäkseni teidän syöksyvän alas; mutta minä uneksin tavallani itse samaa unelmaa. Myönnän mielelläni, että se minussakin on hulluutta, joka johtaapi joko ei minnekään tai hullujenhuoneeseen; mutta se on kuitenkin minun asiani. Minun hulluuteni ei ole ainakaan itsekästä, enkä minä käytä sitä halpamaisena keinona sinkauttaakseni itseäni ilmaan naissuosion avulla. Minä en ole vielä, niinkuin te, saattanut jaloa hallitsijatar-tamme huonoon maineeseen sopimattomalla tuttavallisuudella kaikkien nähden. Hänen uskollisena ritarinaan ja suojelijanaan aijon nyt rangaista teidän hävyttömyytenne. Miekkani on paljastettu, herra drotsi, puolustakaa itseänne!»

Niinkuin kaksi kirkasta salamaa syöksivät ritarilliset herrat miekkansa toisiansa vastaan. He taistelivat kauvan ja suurimmalla kiivaudella, mutta jokseenkin tasavoimin, voimatta sanottavasti haavoittaa toistansa. Vä-

hitellen sai drotsi Peeder mielenmalttinsa takaisin ja hänen iskunsa tulivat harvemmiksi, mutta sitä vaikuttavamiksi. Kreivi Gerhardin käsivarsi ja hartiat vuotivat verta. Mutta hän joutui nyt ihan raivoon ja hakkasi hurjana ja sokeasti ympärilleen kaikkiin suuntiin, niin ettei parhainkaan asemestari olisi voinut arvata eikä torjua hänen iskujaan. Drotsi Peederillä vuoti jo veri useista haavoista ja hänen voimansa alkoivat horjua; mutta hänen hurjistunut vastustajansa paljasti nyt itsensä kokonaan, aikoen hirveällä lyönnillä kaulaan iskeä toiseen surmaniskun; tätä vaarallista silmänräpäystä käytti haavoitettu ritari sukkelasti hyväkseen ja teki äkkiarvaamatta kreivin aseettomaksi, iskemällä häntä syvän haavan rintaan, jolloin Gerhard työntyi takaperin hevosen selässä ja miekka putosi hänen kädestään. Tuskin oli ratkaiseva isku annettu, kun jo drotsi Peeder hyppäsi ratsultaan vastustajansa avuksi. Mutta ennenkuin hän ennätti hänen luokseen, vaipui kreivi voimattomana maahan satulasta.

Taitavan haavalääkäarin tarkkuudella, tutki drotsi Peeder heti haavan ja huomasi, että se oli syvä, mutta ei kuitenkaan kuolettava. Hän otti esiin siteitä ja lääkitsevää salvaa, jota hänellä tavallisesti oli mukanaan satulasäiliössä, ja kun kreivi jälleen avasi silmänsä, oli hän mitä huolellisimmin sidottu. Viha oli kadonnut, ja hänellä oli jälleen iloisennäköinen, hyväntahtoinen hymynsä.

«Sepä oli kuuma ottelu, jossa ei tosiaankaan ollut mitään erittäin huvittavaa,» — sanoi hän. — «Minä olen hutkinut teitä pahasti, drotsi! Tehän vuodate verta oi-

kein perhanasti; ja olette sitoneet minut ensin; se oli enemmän kuin voipi vaatia kilpakosijaltaan. Suokaa nyt minun tehdä teille sama palvelus! Tai voitteko itse? — Minä en siihen kyllä kykenekään.»

Hän aikoi nousta, mutta vaipui voimattomana maahan jälleen.

«Teidän haavanne on jokseenkin syvä, mutta ei vaarallinen, jalo kreivi,» — sanoi drotsi Peeder. — «Kunhan olette saaneet voimia kylliksi, niin autan teitä satulaan. Luulen, että kyllä ennätämme Nyborgiin, kun ratsastamme hiljakseen. Te olette suominut minua niin säännöttömästi edestä ja takaa, että tuskin auttaa ajattelakaan paikata kaikkia pikkureikiä; mutta ei se merkitse mitään. Naarmu kaulassani haittaa minua enin; minä luulen, että teillä oli mielessä hakata suoraa päätä pääni poikki.

«Tietysti!» — vastasi kreivi. — «Ilman päätä ette ainakaan olisi ollut tielläni sen kauniin naisen luona, jonka kunniaksi me nyt vain esiinnyimme daanehovissa niinkuin kaksi hakattua paistia. Enhän toki ole hakanut teitä syvemmältä kaulaan, jalo ritari, kuin että pää vielä hyvästi voipi pysyä siinä? Kun nyt oikein ajattelen asiaa, oli se sentään vain hävyttömän, kirotun lörpötyksen johdosta, kuin me kiivastuimme. Te olette hakanneet minut niin kelpo tavalla pehmeäksi joka puolelta, etten minä enään voi uskoa mitään pahaa teistä.»

Drotsi Peeder oli sillävälin sitonut liinavaatteella vertavuotavan kaulansa ja oli sen vuoksi täytynyt irrottaa kaulastaan rubiineilla koristetut rukousnauhansa, jossa

oli pieni merenkultahelmi. Levollisella hymyllä ojensi hän nyt tämän kalleuden haavoitetulle vastustajalleen. «Selityksekseni ja puolustukseni tahdon vain sanoa teille, urhoollinen kreivi Gerhard, että tämä helmi on sulhaislahja tulevalta vaimoltani. Tosin en ole nähnyt häntä sitten kuin hän leikitsi nukkien kanssa ja minä itse ratsastin keppihevosella; mutta hän on kuitenkin määrätty morsiameni; niin lupasin kuolevalle isälleni lapsellisessa ymmärtämättömyydessäni. Näen hänen nyt vain sielusani viattomana lapsuudenenkelinä ja puoliksi unhottuneena unikuvana; kenties en koskaan voi häntä rakastaa, kun kerran maailmassa näen hänet todellisena; mutta kenellekään toiselle en kuitenkaan milloinkaan anna kätteni; ja — ritarillisen kunniani kautta, en tiedä olleen hänelle uskoton. Mitä tunnen meidän yhteistä, korkeata hallitsijatartamme kohtaan, on ainoastaan ihailua ja ritarillista kunnioitusta, jota ei mikään rakkaus eikä mikään viha ole minulta milloinkaan ryöstävä.»

«Tässä on käteni!» — lausui kreivi Gerhard sydämellisesti. — «Me kaksi olemme nyt uskollisia ystäviä elämässä ja kuolemassa. Siltä, joka tästä päivästä lähtien sanoo pahan sanan drotsi Peeder Hesselistä, olen minä iskevä sekä nenän että korvat, niin totta kuin nimeni on kreivi Gerhard!»

Drotsi Peeder vastasi sydämellisesti uskolliseen kädenlyöntiin ja auttoi häntä ratsulle. Itse hyppäsi hän reippaasti satulaan, ja ystävällisesti purkaen toisilleen sydämensä asioita, jatkoivat haavoitetut herrat vitkalleen matkaa. Vasta myöhään illalla lähenivät he Nyborgia.

He olivat ratsastaneet pohjoispuolista tietä Helletoften ja Sprotoften välillä; mutta vielä eivät he voineet nähdä itse kaupunkia jota maan puolelta melkein kokonaan peitti suuri tammi- ja pyökkimetsä. Oli kaunis, kirkas kevätilta. Vähenevä kuu oli juuri noussut ja valaisi ryhmyisiä tammiä, joiden oksat vielä olivat alastomina, kun taas kauniit, vastapuhjenneet pyökkien latvat juhlallisesti kuin tempeliholvit kaartuivat matkustajien yli. Kiihkeä taistelu ja sen seuraukset sekä ystävällinen suhde, joka siten oli syntynyt ritarillisten herrojen välillä, oli niin jännittänyt heidän voimiansa, että he nyt ratsastivat ääneti metsän läpi ja olivat vaipuneet omiin ajatuksiinsa, samalla kun satakieli hiljaisessa metsässä heille viritteli ensimmäisiä säveliään.

Kuudes luku.

«**M**utta minne kaupunki on joutunut? Minä luulin että olisimme perillä.» — sanoi viimein kreivi Gerhard vähän kärsimättömänä ja arasteli hieman haavaansa. — «Toisella kertaa saatte terottaa miekkanne paremmin, drotsi Peeder, niin se repii vähemmän lihaa, vaikka se meneekin vähän syvemmälle. Minä en kuolemaksenikaan voi kärsiä tuota kutiamista.»

«Jos se olisi käynyt sormen leveyden syvemmälle, jalo kreivi, niin emme olisi täällä tänä iltana yhdessä kuunnelleet satakielen laulua.» — vastasi drotsi Peeder. — «Mutta Jumala ja meidän Rouvamme olkoon ylistetyt, ei ole mitään vaaraa ja tuo haava ei ole kiusaava teitä kauvan, jos olette vähän varovainen. Minä tunnen salvani; se on tehty Henrik Harppukielen kirjoituksen mukaan.»

«Silloin sen todellakin täytyy olla oivallista!» — vastasi kreivi. — «Hänhän se teki laastarin Valdemar Seier kuninkaan silmään. Mutta minne minä joudun tämän raamukkeen kanssa?» — jatkoi hän vähän harmistuneena. — «Tämmöisenä en tahdo näyttäytyä linnassa, kuin höy-

hennetty kukko, enkä ole juuri tuttu kaupungissa. Onko siellä kunnollista majapaikkaa?»

«Semmoisia ei puuttune, jalo herra. Sitten kun daanehovia on useammin siellä ruvettu pitämään, on pieni Nyborg laajentunut komeaksi. Mutta kun ette kuitenkaan tahdo haavoitettuna tulla linnan ja tuottaa tuskaa kaikille kuningattaren kauniille kamarineideille, niin suositte kai pitämään hyvänänne sekä majan että hoidon minun luonani?»

«Teidän luonanne? Drotsi nuorimies! Milloin te siis olette hankkineet porvarioikeudet ja ruvenneet nyborgilaiseksi talonisännäksi?»

«Viime vuonna, jos niin tahdotte, vaikka omalla tavallani. Minun asemassani, niinkuin tiedätte, mies on tuskin missään kotonaan. Isäni linnaa Harrestrupia näen tuskin kerran vuodessa. Kun hovi on Riibessä, asun siellä prinssin luona linnassa; mutta se ei kestä koskaan kauvan. Kun olen täällä, asun omassa hoimessani. Niille monille ruhtinaallisille herroille, joita täällä kokoontuu daanehoviin, on linnassa hädin tuskin tilaa. Olen sen vuoksi seurannut viimeisten drotsien tapaa, ja niinkuin ritari Jon rakennuttanut itselleni hyvinmuuratun kivitalon pohjoisen rantatokeen luona; siellä olen lähellä linnaa ja daanehovia, keskellä kaikkia läänitysmiehiä ja valtakunnan neuvostoa ja saan kuitenkin olla oma herrani.»

«Hei, sepä on hauskaa! Siispä minä tulenkin teidän vieraaksenne. Koska te vanhan hyvän tavan mukaan olette yhtä näppärä parantamaan lihaa, kuin hak-

kaamaan sitä kappaleiksi, niin ei koskaan voi sattua mukavammin.»

«Onpa oleva viimeinen kerta kuin tämä käsi hankkii välskärin tointa teidän luonanne!» — vastasi drotsi Peeder ja ojensi matkakumppanilleen kätensä uskollisella sydämellisyydellä. — «Nyt saatte vain pitää hyvänänne, mitä nuoremiehen talo voipi tarjota. Minä en ymmärrä talousaskareita; mutta vanha Dorthe, kasvatusäitini, on nopsa ja ketterä. Jo ensi yönä olen ajatellut olla isäntänänne, ja minun aseenkantajani on varmaan jo pitänyt huolta virvoituksista.»

«Voipi olla tarpeen,» — sanoi kreivi — «pikari kelpo viiniä semmoisen suoneniskun jälkeen.»

«Eihän se juuri ole vanhan Henrik mestarin lääkärikirjan mukaista; mutta luulen että teidän vahva luontonne saattaa sen uskaltaa.»

«Oh, loruja teidän lääkärikirjanne ja vanha Henrik mestarinne! Hänhän oli pappi, mitä hän ymmärsi holssteinilaisten kreivien ruumiintarpeista? Viiniä minä kestän, vaikkapa sitten makaisin viimeisessä voiteluksessa, aivan ihan niinkuin korkeasti autuas isänikin — Jumala hänen sieluansa ilahuttakoon! — Niin kauvan kuin hyvä kulaus viiniä maistuu minulle, en kuole, ja niin kauvan ei se tai tämä sydämenhaava saa minusta urakkaa. Ei juuri ole monta, jotka lihovat onnettomasta rakkautesta» — lisäsi hän, hieman huokaisten — «mutta luulen kuitenkin senkin käyvän laatuun niin kauvan kuin löytyy viiniä ja hovinarreja. Minä en kehu lemmenon-

neani; mutta olen kuitenkin sangen hyvässä voinnissa, niinkuin näette.»

«Te siis kuitenkin vielä surette nuoren puolisonne kuolemaa,» — sanoi drotsi Peeder osaaottavasti — «sen voin kyllä arvatakin» — —.

«Suren — kuka uskaltaa sanoa, että minä suren?» — keskeytti hänet kreivi. — «Kun joku suree minun hovissani, annan minä mukkiloida häntä hovinarrini marakatinhännällä. Koska te nyt olette minun täysin uskottu ystäväni» — jatkoi hän — «sanon teille rehellisesti, kuinka minun on käynyt maailmassa. Jos olisin nähnyt Tanskan kuningattaren ennen kuin viime vuonna, niin olisin kenties vielä nuoripoika, enkä leski, enkä minä milloinkaan olisi kosinut ruotsalaista prinsessaa. Se oli tuota kirottua valtioviisautta, joka muuten tekee kaikki ruhtinaat narreiksi; mutta minä sain ansaitun palkkani. Prinsessa näki holsteinilaisen kreivin liian vähäpätöiseksi, elääkseen hänen kanssaan ja senpä vuoksi hän kuolikin, ja koko kunnia, mitä siinä voitoin oli se, että tulin virkaheiton kuninkaan vävypojaksi, narrin, jonka reipas tanskalainen ritari sysäsi valtaistuimeltaan ja joka nyt kuljeskelee ympäri kuin hullu, maasta maahan naisensa kanssa.»

He ratsastivat nyt hetkisen hiljaa. «Teidän onnetonta appi-isääänne ei tosin voi paljon kunnioittaa» — sanoi drotsi Peeden mieltiväisenä ja kuvitteli vakavana mielessään ruotsalaisen Valdemar kuninkaan viraltapanaoa. — «Hän ei tee suurelle nimellensä kunniaa — se on totta — mutta hän oli kuitenkin Ruotsin kuningas lain

ja oikeuden mukaan. Se on minusta surullinen ajatus ja onneton esimerkki muille kansoille, kun kruunattu ja voideltu kuningas sillä tavalla saatetaan alentaa. Se oli meidän ylpeän Stig Antinpojan teko, ja hän meni siinä paljon kauemmaksi, kuin kuninkaan käsky antoi hänelle valtaa ja oikeutta. Ei ole Ruotsin kansakaan suinkaan vaihdosta iloitseva: heikon ja heikumallisen, mutta kuitenkin hyväntahtoisen, vieläpä hurskaankin kuninkaan sijaan, saivat he voimakkaan ja viisaan, mutta julman ja verisen tyrannin. He saivat kyykäärmeen kyyhkysen sijaan, jota he halveksivat. Maunu kuningas on nyt opettanut heille pyövelinkirveellään, ettei kukaan ruotsalainen ritari kannä päätänsä niin korkealla, ettei kapinäkuningas ylety sitä poikkihakkaamaan.»

«Kelpo kuningas on Ruotsin Maunu, se teidän kuitenkin täytyy myöntää!» — vastasi kreivi. — «Minä en kehu häntä, sillä hän on lankoni; mutta sen tiedän, ettei hän ole turhaan Maunu*) eikä Latolukko nimeltään. Vaikkapa hän jotenkin ahkeraan silpookin päitä noilta suurilta jäkkäniskoilta, niin voivat kuitenkin pienet häntä täydellä syyllä kiittää: hän on todellakin pannut lukon heidän latojensa suulle, eikä kärsi mitään pikkutyranneja siellä, missä hän itse pitää valtikkaa.»

«Siinä olette oikeassa, kreivi Gerhard! Hän tuumii että Ruotsilla on kylliksi yhdestä suuresta tyrannista ja — teidän ja Hedvig kuningattaren luvalla — siksi hänessä itsessään on kylläkin miestä. Niin hullusti ei kui-

*) Maunu, Magnus merkitsee suuri.